

Офіс
Зеленого
Переходу

Практичне застосування Директиви ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD)

Зміст

Вступ	3	Основи ESRS	24
Місце CSRD у Green Deal	4	Схема взаємодії стандартів і вимог ESRS	25
Цілі Green Deal і зв'язок з CSRD	5	Структура складових ESRS	26
Аналіз системи законодавства щодо Green Deal	6	Рівні розкриття інформації за ESRS та статистика показників	27
Історія і контекст прийняття CSRD	8	XBRL таксономія в рамках CSRD	28
Графік прийняття CSRD та суміжних регулювань і стандартів	9	«Цифровізація» звітності за ESRS	30
Законодавство ЄС щодо ESG урядування	11	Поточний стан регулювання щодо цифровізації звітності за ESRS	31
Впровадження CSRD в ЄС на рівні держав	12	Реалізація вимог цифрового звітування	32
Ключові документи, які впливатимуть на сталий розвиток в Україні	15	Приклад ESG даних у XBRL форматі	34
Визначення вимог CSRD	16	Рекомендації з впровадження CSRD	35
Охоплення вимог CSRD	17	Базовий алгоритм впровадження CSRD	36
Які компанії повинні звітувати за CSRD і коли	18	Рекомендації для стратегічної частини впровадження CSRD	37
Алгоритм визначення сфери охоплення CSRD для компаній з-за меж ЄС	21	Рекомендації для практичної частини впровадження CSRD	38
Вимоги CSRD щодо аудиту (зовнішнього завірення) звітності	22	Впровадження CSRD: Досвід ранніх адаптерів у 2024 році	39
Очікувані витрати на впровадження CSRD (ESRS)	23	Висновки	49

Вступ

ESG-дані є не просто «доброю практикою», а невід'ємною частиною для прийняття фінансових рішень різними сторонами. Для фінансових директорів і керівників це означає, що сильна ESG-стратегія – це не лише про дотримання вимог, але й про можливість залучити капітал, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити довгостроковий розвиток компанії.

Сталий розвиток напряму формує і додає цінність для бізнесу. Компанії, які добре управляють ESG факторами, не лише зменшують свої ризики, але й покращують доступ до капіталу і займають провідні позиції на ринках.

Впровадження CSRD стане важливим етапом становлення ESG урядування і європейських практик корпоративного управління в Україні. Імплементация вимог CSRD є однією зі складових інтеграції України до ЄС.

Потенційно вимоги CSRD будуть поширюватись на сотні великих українських компаній, а згодом і на тисячі середній і малих підприємств.

Починаючи з 2025 року, перша група великих українських компаній, які працюють на ринках ЄС, опублікують перші звіти про сталий розвиток відповідно до Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS), що впроваджуються в рамках (Директива ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток) (CSRD).

Офіс зеленого переходу (GTO) працює над розробкою стратегії впровадження в Україні стандартів ESG. Наша мета – зробити цей процес максимально м'яким та підготувати ключових стейкхолдерів до імплементації нових вимог, в т. ч. в контексті вступу України в ЄС.

Цей документ є другим у серії публікацій Офісу зеленого переходу щодо практики впровадження ESG в Україні.

В першому документі ми проаналізували різні ESG стандарти і рамки, а також надали базові рекомендації на шляху до запровадження ESG стандарту в компанії.

В цьому дослідженні ми детально проаналізувати вимоги, які ставить CSRD, звернувши увагу на ряд важливих аспектів при підготовці першої звітності згідно ESRS.

Одне із найбільш частих питань, яке виникає у компаній – чи підпадають вони під дію вимог CSRD, як це визначити, і якщо так – то коли і як звітувати. Відповіді на ці питання розкриті у цьому дослідженні.

Наше дослідження слугує помічником у розумінні CSRD і в користуванні ESRS. Документ детально аналізує процес формування нових регулювань ЄС втілених у CSRD, досліджує пов'язані регулювання, надає чітку методологію орієнтування у вимогах директиви та з чого складаються стандарти звітності тощо. Також в цьому документі містяться практичні рекомендації по впровадженню CSRD, багато корисних матеріалів та посилань.

Місце CSRD у Green Deal

- Цілі Green Deal і зв'язок з CSRD
- Аналіз системи законодавства щодо Green Deal
- Історія і контекст прийняття CSRD
- Графік прийняття CSRD та суміжних регулювань і стандартів
- Законодавство ЄС щодо ESG урядування
- Впровадження CSRD в ЄС на рівні держав
- Ключові документи, які впливатимуть на сталий розвиток в Україні

Цілі Green Deal і зв'язок з CSRD

ЄС розробляє корпоративні політики сталого розвитку для бізнесу з метою підвищення захисту довкілля та прав людини в ЄС і за його межами.

Зміна клімату (і супутня деградація навколишнього середовища) була визначена ЄС як екзистенційна загроза для Європи та світу. Щоб подолати цю загрозу, був прийнятий Європейський зелений курс (Green Deal), який має на меті трансформувати ЄС у сучасну, ресурсоефективну та конкурентоспроможну економіку.

Основні цілі Зеленого курсу:

- досягнення «нульового» рівня викидів до 2050 року
- економічне зростання, що не залежить від надмірного використання ресурсів

Європейська комісія взяла на себе зобов'язання мобілізувати щонайменше €1 трлн сталих інвестицій для фінансування Європейського зеленого курсу.

Європейська комісія ухвалила ряд пропозицій, щоб адаптувати політики щодо клімату, енергетики, транспорту та оподаткування щоб зменшити викиди парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року (порівняно з рівнем 1990 року).

Для досягнення цих амбітних цілей ЄС у сфері клімату та енергетики до 2030 року необхідно спрямувати інвестиції на сталі проекти та діяльність. Для цього потрібне чітке визначення того, що є "сталим". Саме тому ЄС у рамках Плану дій щодо фінансування сталого зростання закликав до створення спільної системи класифікації для сталих економічних видів діяльності, або "таксономії ЄС".

Законодавство ЄС вимагає від усіх великих компаній розкривати інформацію про те, які ризики та можливості виникають з соціальних та екологічних питань, а також про вплив їх діяльності на людей та навколишнє середовище.

Це допомагає інвесторам, громадським організаціям, споживачам та іншим зацікавленим сторонам оцінити ефективність компаній у сфері сталого розвитку, як частину Європейського зеленого курсу.

Директива щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD) посилює правила стосовно соціальної та екологічної інформації, яку мають звітувати компанії. Таким чином, це заохочує ці компанії розробляти більш відповідальні бізнес-підходи та практики.

CSRD розширює сферу дії та вимоги до звітності попередньої Директиви щодо нефінансової звітності (NFRD).

Компанії, на які поширюється дія CSRD, повинні звітувати відповідно до Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS). Стандарти розробляються Європейською консультативною групою з фінансової звітності (EFRAG), незалежним органом, що об'єднує різні зацікавлені сторони.

Ці стандарти застосовуються до компаній, що підпадають під дію CSRD, незалежно від сектора їх діяльності. Вони адаптовані до політик ЄС, при цьому базуються на міжнародних рамках.

CSRD також вимагає забезпечення достовірності інформації про сталий розвиток, яку звітують компанії, та передбачає цифрову таксономію інформації про стійкість.

Крім цього, у процесі звітності компаніям треба врахувати вимогу Директиви про належну обачність стосовно сталого розвитку (CSDDD), а фінансовим організаціям та банкам - Регламент щодо розкриття інформації про сталий розвиток у сфері фінансів (SFDR).

Огляд законодавства Європейського Зеленого курсу

Європейський Зелений курс (European Green Deal) був офіційно представлений Європейською Комісією в грудні 2019 року під керівництвом президента Урсули фон дер Ляєн. Метою цього курсу є перетворення Європейського Союзу на перший кліматично-нейтральний континент до 2050 року. Він спрямований на досягнення кліматичної нейтральності, зменшення забруднення навколишнього середовища, захист біорізноманіття та розвиток циркулярної економіки.

Основні етапи розвитку Зеленого курсу:

Законодавча база та Цілі: Основний план курсу був закріплений у ряді політичних і правових документів. Важливим елементом став Європейський кліматичний закон, який набрав чинності у липні 2021 року і закріпив обов'язкову мету досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Також він передбачає проміжну ціль — зменшити викиди парникових газів на 55% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року.

Пакет «Fit for 55»: У липні 2021 року Європейська Комісія представила пакет заходів «Fit for 55», який передбачає перегляд чинного законодавства щодо енергетики, транспорту і клімату для досягнення цілі скорочення викидів. Пакет включає важливі реформи, такі як розширення системи торгівлі викидами (ETS), стимулювання використання відновлюваних джерел енергії, а також розвиток чистого транспорту та промисловості.

Фінансування та інвестиції: Важливою складовою Зеленого курсу є програма NextGenerationEU, яка передбачає залучення 1,8 трільйона євро на підтримку зеленої трансформації. Близько 37% цієї суми виділяється на проекти, пов'язані з кліматичними діями, що сприяє реалізації цілей курсу.

Сектори, що підлягають реформі: Зелений Курс охоплює широке коло секторів: від енергетики та будівництва до сільського господарства та транспорту. Окрема увага приділяється енергоефективності, а також переходу на сталі види транспорту.

Ці етапи підкреслюють глобальний вплив і комплексність Європейського Зеленого курсу, який є основною стратегією ЄС у боротьбі з кліматичними змінами. Офіційні документи доступні на сайті [Європейської Комісії](#).

Переобрання Європарламенту може вплинути на подальшу реалізацію Зеленого курсу. Новий склад парламенту є більш консервативним, із посиленними позиціями правих партій. Очікуються певні зміни у підходах до впровадження кліматичної політики. Ключові елементи Зеленого курсу, такі як скорочення викидів до 55% до 2030 року та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, залишаться в силі, але можуть бути внесені коригування в інструменти його реалізації. Пріоритет може зміститися з прийняття нових законів на імплементацію вже ухвалених. Є ймовірність спрощення існуючого регулювання для зменшення бюрократичного навантаження на бізнес. Таким чином, ключовим завданням на найближчий період стане баланс між реалізацією кліматичних цілей та захистом конкурентоспроможності європейської економіки.

Огляд законодавства Європейського Зеленого курсу

Європейський Зелений курс ЄС (Green Deal) передбачає впровадження великої кількості директив та регулювань у різних секторах економіки з метою досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

Цікаві факти про Green Deal:

- Викиди парникових газів у ЄС вже скорочено на 25% від рівня 1990 року, з метою досягти скорочення на 55% до 2030 року
- Система торгівлі викидами (ETS) охоплює понад 11,000 підприємств
- Понад 1 трильйон євро планується залучити для реалізації Зеленого курсу
- Відновлення екосистем на площі не менше 20% земель і морських територій ЄС
- 100 європейських міст мають стати кліматично нейтральними до 2030 року завдяки інвестиціям у чисту енергетику та транспорт
- Ціль 30 мільйонів електромобілів на дорогах Європи до 2030 року є частиною стратегії сталого транспорту
- Понад 50% європейських компаній будуть зобов'язані звітувати за новими стандартами CSRD з 2024 року

Система законодавства ЄС щодо Зеленого курсу складається із набору директив та регулювань. Більшість із них мають активний статус, прийняті Європейською комісією та Європарламентом, та імплементуються національними урядами країн-членів ЄС. Варто зазначити, що країни-кандидати на членство в ЄС (як, наприклад, Україна), мають в обумовлені з ЄС строки імплементувати це законодавство у своїх країнах.

Основні елементи Зеленого курсу ЄС:

- Дії щодо зміни клімату
- Чиста енергія
- Сталий розвиток промисловості
- Будівлі та реновації
- Стала мобільність
- Усунення забруднення
- Від ферми до виделки
- Збереження біорізноманіття
- Дослідження та розвиток
- Запобігання недобросовісній конкуренції через витік вуглецю

Законодавство ЄС щодо Зеленого курсу (Green Deal)		
Сфера	Діючі директиви і регулювання	В процесі прийняття
Енергетика	7	3
Транспорт	11	8
Клімат	7	5
Земля	20	5
Вода	18	1
Хімічні забруднення	14	9
Відходи	10	0
Продукти і матеріали	5	2
Споживчі товари	17	2
Звітність	15	3
Фінансування	14	0
ЗАГАЛОМ	138	38

Джерело: <https://www.circulaw.nl>

Історія і контекст прийняття CSRD

Директива про звітність з корпоративної сталості (CSRD) є важливим кроком у вдосконаленні регулювання нефінансової звітності в Європейському Союзі і є важливим елементом у системі Зеленого курсу. Вона замінює Директиву про нефінансову звітність (NFRD) і розширює її вимоги до більшої кількості компаній, суттєво підвищуючи стандарти прозорості та підзвітності бізнесу.

Ініціатива та підготовка.

Ідея запровадити більш суворі правила для корпоративної звітності виникла у 2019 році в рамках Європейського Зеленого курсу. В результаті, Європейська Комісія ініціювала роботу над CSRD у квітні 2021 року, розглядаючи її як частину ширшої стратегії сталого розвитку. Ця директива має на меті покращити доступність і якість інформації про сталий розвиток для інвесторів і стейкхолдерів, а також забезпечити інтеграцію екологічних, соціальних і управлінських (ESG) ризиків у бізнес-стратегії компаній.

Прийняття та голосування.

Європейський Парламент та Рада ЄС досягли політичної угоди щодо CSRD у червні 2022 року, і директива була офіційно ухвалена в грудні 2022 року.

Ухвалення відбулося після інтенсивних обговорень між різними політичними силами, включаючи Європейську народну партію (EPP), яка підтримала ініціативу в контексті забезпечення прозорості бізнесу, та соціалістів і зелених, які лобювали за більш амбітні кліматичні цілі.

Основні автори та розробники.

Головним автором і доповідачем CSRD став Паскаль Дюран, член Європейського Парламенту від групи "Renew Europe". Він активно просував питання важливості подвійної матеріальності (вплив компанії на довкілля і суспільство, а також вплив кліматичних змін на саму компанію) в рамках нових правил звітності.

Розширення сфери застосування.

Основним досягненням CSRD стало суттєве розширення сфери дії попередньої директиви (NFRD) - понад 50,000 компаній (замість 11,700 компаній під дією NFRD).

Імплементація та перехідні етапи.

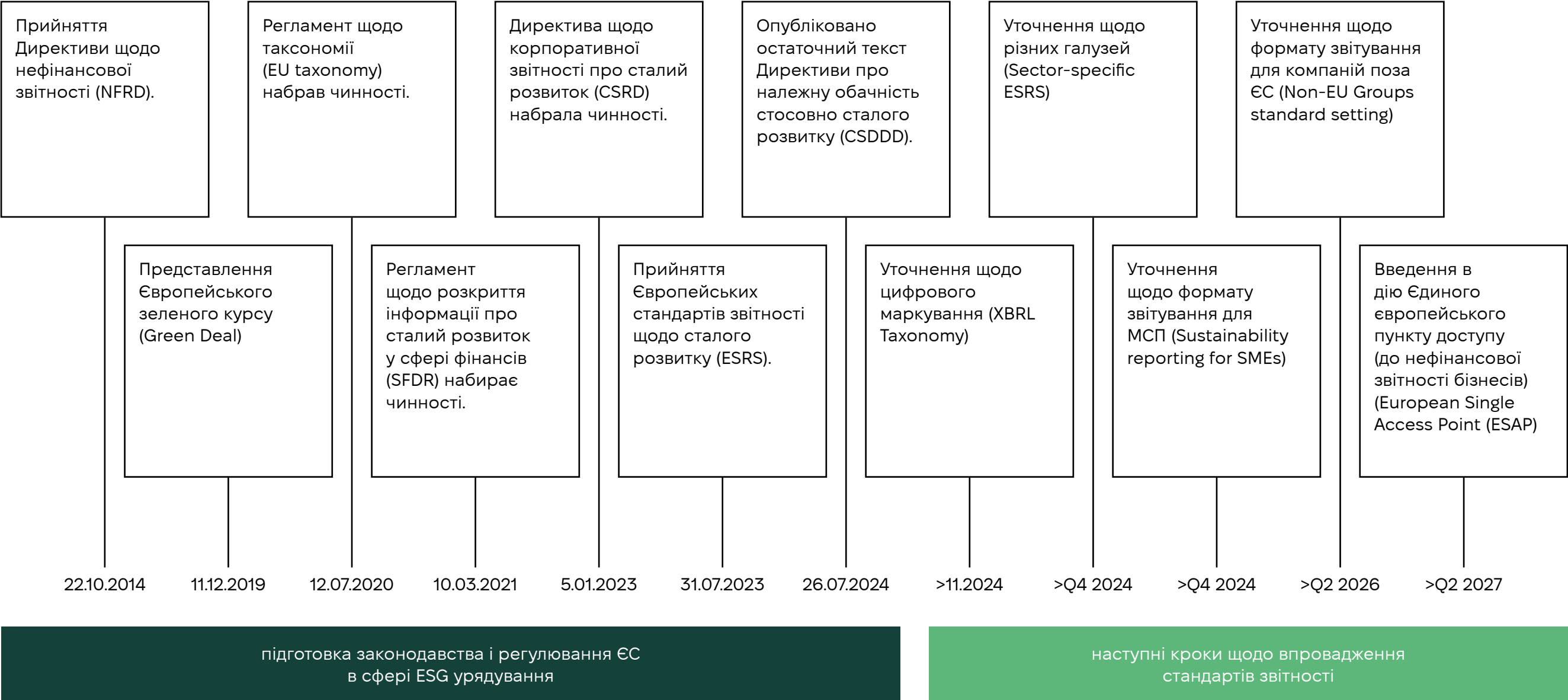
Найбільші дебати при прийнятті директиви викликали строки впровадження. Згідно досягнутого компромісу між авторами та опонентами вимоги CSRD будуть впроваджуватися поступово. Перші звіти за новими стандартами повинні бути подані в 2025 році за даними за 2024 рік. Проте, для середніх підприємств і неєвропейських компаній передбачені додаткові перехідні періоди до 2026-2029 років.

EFRAG відіграє центральну роль у розробці ESRS для впровадження CSRD.

Ця незалежна організація створена для підтримки Європейської Комісії у формуванні стандартів звітності та нагляду за їх впровадженням. EFRAG фінансується за рахунок внесків Європейської Комісії та національних урядів країн-членів ЄС, а також від приватних компаній і організацій, які беруть участь у формуванні політики сталого розвитку. В її складі працюють експерти з різних секторів: бухгалтерського обліку, фінансів, сталого розвитку та академічних кіл. EFRAG виконує важливу функцію у стандартизації нефінансової звітності та сприяє інтеграції вимог сталого розвитку в бізнес-процеси компаній.

Графік прийняття CSRD та суміжних регулювань і стандартів

Графік прийняття CSRD та суміжних регулювань і стандартів

1. Підготовка та ранні етапи регулювання (2014 - 2019)

Першим кроком на шляху до нових стандартів звітності стала Директива про нефінансову звітність (NFRD), прийнята 22 жовтня 2014 року. Ця директива поклала основу для нефінансової звітності в ЄС, однак вона була обмеженою в охопленні компаній і обсязі інформації.

2. Впровадження нових стандартів та регламентів (2020 - 2023)

У липні 2020 року набрав чинності Регламент щодо таксономії ЄС — механізм для класифікації сталих економічних дій, що став одним із основних інструментів фінансової прозорості у контексті кліматичних цілей.

У березні 2021 року також почав діяти Регламент SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), який вимагає від фінансових установ розкриття інформації про сталий розвиток, що посилює роль фінансового сектору у забезпеченні прозорості та відповідає цілям Зеленого курсу.

CSRD, яка була офіційно прийнята в січні 2023 року, значно розширює обсяг і масштаби нефінансової звітності, вимагаючи звітності про сталість від більшої кількості компаній і згідно зі стандартами ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Ці стандарти, затверджені в липні 2023 року, покликані забезпечити глибшу прозорість і деталізацію інформації про вплив компаній на навколишнє середовище, суспільство та управлінські процеси.

3. Майбутні кроки та очікувані події (2024 - 2027)

Найближчі 4 роки передбачають кілька важливих етапів у розвитку стандартів сталого розвитку. У 2024 році очікується впровадження галузевих стандартів ESRS, що надасть галузевий контекст для вимог щодо сталого розвитку, а також уточнення вимог щодо звітності для МСП (малих і середніх підприємств) та компаній поза ЄС.

До 2026 року планується введення в дію Єдиного європейського пункту доступу (ESAP), який спростить доступ до нефінансової інформації компаній ЄС. Цей механізм стане ключовим для забезпечення загальної прозорості і доступності інформації про сталий розвиток для інвесторів та інших зацікавлених сторін.

Таким чином, графік впровадження CSRD та супутніх регулювань демонструє поступову, але масштабну реформу звітності в ЄС, яка забезпечить більшу прозорість у питаннях сталого розвитку та екологічної відповідальності бізнесу.

Законодавство ЄС щодо ESG урядування

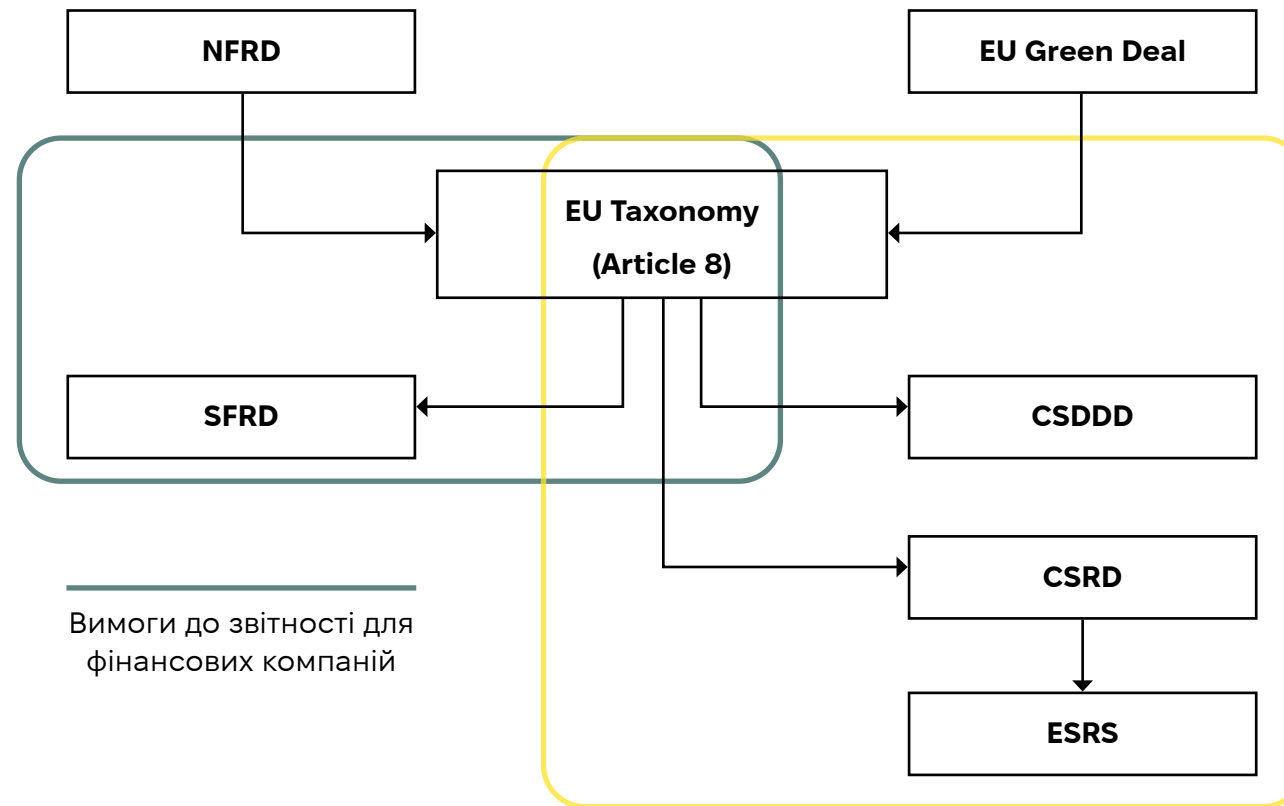
CSRD на практиці замінила попередню директиву ЄС у частині звітності зі сталого розвитку - NFRD, оскільки CSRD розширює вимоги і охоплення, які були вказані у NFRD.

Крім звітності зі сталого розвитку, яку вимагає CSRD, компанії повинні виконувати додаткові вимоги до звітності. Якщо компанія в ЄС підпадає під дію CSRD, вона також повинна звітувати згідно зі статтею 8 Регламенту щодо таксономії. Це означає, що компанія повинна розкривати, яка частина її діяльності може вважатися сталою, вказуючи відсотки від загального обороту, операційних і капітальних витрат, які відповідають встановленим критеріям.

Крім того, практично всі компанії, які підпадають під звітність за CSRD, повинні також відповідати іншій директиві ЄС - CSDDD (Директива про корпоративну сталу діяльність) і включати відповідну інформацію в свою річну звітність.

Фінансові інституції мають звітувати також як за статтею 8 Регламенту щодо таксономії, так і директивою SFRD.

В даній публікації ми обмежуємось дослідженням саме CSRD.

Впровадження CSRD в ЄС на рівні держав

Кожна держава-член ЄС повинна вжити заходів для включення CSRD у своє національне законодавство, щоб досягти цілей, встановлених цією директивою. Це означає, що кожна країна ЄС повинна ухвалити відповідні закони або внесення змін до вже існуючих, щоб забезпечити виконання вимог CSRD компаніями. Основна мета такого підходу полягає в тому, щоб гармонізувати стандарти сталого розвитку та забезпечити прозорість звітності по всьому ЄС.

Директиви ЄС, як і CSRD, містять загальні цілі, які мають бути досягнуті, але надають державам-членам свободу вибору щодо способів та засобів імплементації. Це дозволяє врахувати національні особливості правової системи та бізнес-середовища кожної країни. Держави-члени повинні прийняти або змінити свої національні закони, щоб вони відповідали загальним вимогам директиви.

Основна причина такого підходу полягає в різноманітності правових і економічних систем в країнах ЄС, що дозволяє гнучко адаптувати регулювання. При цьому директиви гарантують єдині мінімальні стандарти для всіх учасників ринку ЄС.

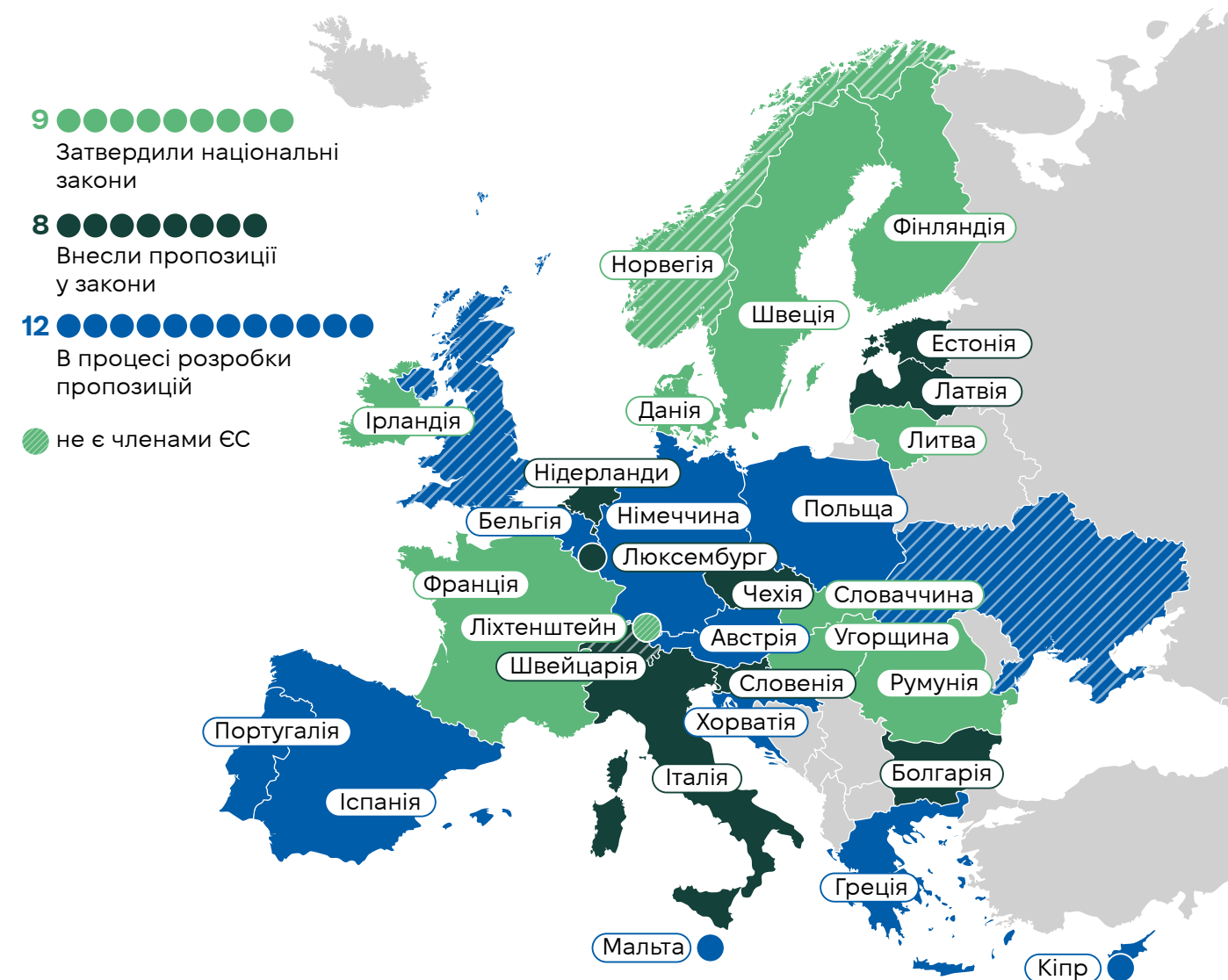
Імплементація директиви через національні закони може створювати **відмінності у впровадженні CSRD**

між країнами, наприклад:

- **Термін імплементації.** Кожна держава-член має власний графік прийняття відповідних законів, і це може призвести до того, що в одних країнах директива буде впроваджена швидше, ніж в інших. Наприклад, деякі країни можуть вже мати необхідну правову базу, тоді як інші мають розробляти нові закони.
- **Процедури моніторингу та звітності.** Кожна країна може по-різному організовувати процедури моніторингу виконання вимог CSRD. У деяких країнах це можуть бути національні регулятори або аудиторські служби, в інших — спеціалізовані органи з контролю за виконанням стандартів.
- **Санкції за невиконання.** Важливим аспектом є механізми санкцій. Кожна держава-член може встановлювати власні санкції за порушення вимог CSRD (але не менше ніж того вимагає сама директива), що може створювати різні рівні відповідальності. Наприклад, у деяких країнах можуть застосовуватися більші штрафи ніж вимагає ЄС, в інші можуть додавати інші рівні відповідальності (навіть кримінальна).

Прогрес прийняття CSRD у різних країнах Європи

Станом на серпень 2024 року

Інтеграція CSRD у національне законодавство (на прикладі Франції)

Франція стала першою країною-членом ЄС, яка імплентувала CSRD у національне законодавство (6 грудня 2023 року), випередивши термін, який був встановлений в ЄС (липень 2024 року). Досвід країни можна вважати успішним кейсом інтеграції вимог CSRD з кількох причин, зокрема її піонерській ролі, надійній правовій базі та сильним механізмам контролю.

Країна має розвинену інституційну структуру, яка підтримує реалізацію CSRD. Уряд та регулятори активно працюють над створенням умов для адаптації бізнесу до нових стандартів. Це включає розробку рекомендацій та інструментів для компаній, що допомагають у підготовці до звітності. **Законодавчі заходи**, яких було вжито для підтримки впровадження Директиви, передбачають транспозицію, що була формалізована через Ордонанс №2023-1142 від 6 грудня 2023 року та Декрет №2023-1394 від 30 грудня 2023 року. Ці законодавчі зміни спрямовані на підвищення якості та узгодженості звітності про сталий розвиток серед компаній, що працюють у Франції (і враховують вимоги ЄС, які викладені в CSRD та стандартах ESRS).

Вказаний ордонанс включає положення CSRD до Французького комерційного кодексу, замінюючи попередню Директиву про нефінансову звітність (NFRD). Це вводить більш суворі вимоги до звітності для компаній щодо їхнього впливу на навколишнє середовище та соціальні питання, та розширює дію законодавства на більшу кількість компаній. Також французьке законодавство закріплює право багатьох різних зацікавлених сторін (акціонерів, працівників, членів громади, клієнтів) вимагати від компаній розкриття інформації про сталий розвиток через створення річних звітів.

Франція запровадила суворі механізми контролю, включаючи кримінальні покарання за невиконання вимог CSRD. Важливий наголос у французькому законодавстві є на необхідності зовнішнього завірення звітів CSRD. Як зазначено в положеннях про штрафи: директори компаній можуть бути оштрафовані на суму від 30,000 до 75,000 євро (а сама компанія до від 375 000 євро до 150 000) та отримати тюремний термін від двох до п'яти років, у разі непризначення аудитора, не надання необхідної інформації для зовнішніх аудитів або перешкоджання їхній роботі.

Це додаткові санкції, які запроваджені Францією, на додачу до тих, що вже введені вимогами CSRD.

Цей рівень відповідальності є унікальним серед країн ЄС і відображає серйозний підхід Франції до забезпечення дотримання стандартів звітності в сфері сталого розвитку.

Справедливо буде згадати, що згідно з дослідженням AFEP, опублікованим у вересні 2023 року, **компанії Франції зіштовхнулись із рядом викликів у звітності за стійкістю**. Згідно [дослідження](#) лише 14% із топ-100 компаній провели аналіз подвійної матеріальності (яка є основним елементом звітності за ESRS). 78% не включають у звітність ризики, пов'язані зі зміною клімату.

Варто врахувати, що процес відповідності — це поступова подорож. Важливе значення має саме траєкторія, а у Франції вона є взірцевою.

Ключові документи, які впливатимуть на сталий розвиток в Україні

Національний план з енергетики та клімату

Національний план з енергетики та клімату (НПЕК) на період до 2030 року є важливим стратегічним документом, розробленим урядом України відповідно до вимог ЄС та міжнародних зобов'язань. Цей план передбачає зниження викидів парникових газів на 65% від рівня 1990 року та досягнення 27% частки відновлюваних джерел енергії у структурі кінцевого споживання енергії. Він також включає заходи з диверсифікації енергетичних джерел, підвищення енергоефективності та інтеграції українських енергоринків з європейськими системами, зокрема ENTSO-E (Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії).

НПЕК також сприяє енергетичній безпеці, особливо враховуючи теперішні виклики, пов'язані з війною та захистом критичної інфраструктури. План включає заходи для подолання залежності від імпорту енергоносіїв і переходу до відновлюваних джерел, що сприятиме довгостроковому сталому розвитку та економічній стабільності України.

Ukraine Facility у контексті ESG

Ukraine Facility — це інструмент, спрямований на підтримку економічного та соціального відновлення України після російської агресії, з особливим акцентом на сталий розвиток. Ця програма, розроблена ЄС у співпраці з українським урядом, включає фінансові та технічні ресурси для відновлення інфраструктури, модернізації енергетичного сектору та стимулювання інвестицій у відновлювані джерела енергії.

У контексті ESG, Ukraine Facility допомагає спрямувати інвестиції в проекти, які враховують екологічні, соціальні та управлінські чинники. Програма підтримує розвиток зеленої енергетики та впровадження інновацій у сфері енергоефективності, зокрема проектів зі зменшення викидів парникових газів і переходу до відновлюваних джерел енергії. Також акцент ставиться на соціальних аспектах — таких як підвищення якості життя громадян, соціальна інклюзія та створення нових робочих місць. Ukraine Facility є важливим інструментом для забезпечення відповідності України міжнародним стандартам сталого розвитку, що сприятиме подальшій інтеграції країни до ЄС.

Україна на шляху запровадження вимог CSRD

Запровадження CSRD в українське законодавство є важливим кроком на шляху до євроінтеграції. Ця директива є ключовою частиною гармонізації регулювання між Україною та ЄС у сфері ESG. Впровадження вимог CSRD означає, що українські компанії, які працюють на європейських ринках або співпрацюють з європейськими компаніями, будуть зобов'язані відповідати новим стандартам звітності щодо сталого розвитку.

Міністерство фінансів України очолює цей процес, активно готуючи нове регулювання, яке включатиме вимоги CSRD. Основна мета — підвищити прозорість діяльності компаній, зокрема щодо їхнього впливу на довкілля, соціальну сферу та управлінські аспекти. Уряд також залучає неурядові організації та експертні групи для підготовки роз'яснень і рекомендацій для бізнесу щодо впровадження нових вимог. Ці регулювання стануть стимулом для українських компаній впроваджувати практики сталого розвитку та підвищувати свою конкурентоспроможність на міжнародних ринках, а також полегшить залучення цільового фінансування для відбудови України.

Стратегія запровадження звітності зі сталого розвитку для українських підприємств

18 жовтня 2024 року уряд ухвалив Стратегію запровадження звітності зі сталого розвитку для українських підприємств. Це один з найбільш практичних урядових документів у сфері ESG і є значним кроком на шляху до сталого бізнесу та інтеграції України з ЄС! Стратегія – не лише формальний документ, а амбітний план, що покладає на бізнес завдання у прозорому управлінні та відповідальності. Вона визначає базу на основі європейських стандартів ESRS, з додатковими процедурами аудиту та контролю, що сприятимуть довірі до звітності.

Запровадження цієї стратегії є критично важливим для України в умовах євроінтеграції та глобальних викликів, пов'язаних зі змінами клімату та соціальною відповідальністю бізнесу.

Вона сприятиме сталому економічному зростанню країни та вступу в ЄС.

Основні компоненти стратегії

1 МЕТОДОЛОГІЯ:

Стратегія базується на європейських принципах ESG звітності, зокрема на ESRS. Це є амбітним викликом для багатьох українських підприємств.

2 ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ:

- Підвищення прозорості
- Вдосконалення управління
- Залучення інвестицій:

3 АУДИТ І КОНТРОЛЬ:

Важливим аспектом стратегії є запровадження механізмів аудиту звітності зі сталого розвитку – створення незалежних організацій для перевірки достовірності інформації, розробку стандартів контролю якості послуг з аудиту.

4 ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМСТВ:

Уряд планує реалізувати програми навчання та інформаційної підтримки для підприємств різних розмірів, щоб допомогти їм адаптуватися до нових вимог звітності.

5 МОНІТОРИНГ І ОЦІНКА:

Стратегія передбачає регулярний моніторинг впровадження звітності зі сталого розвитку на підприємствах, а також оцінку її ефективності.

Стратегія є визнанням ролі ESG у розвитку бізнесу – уряд підкреслює важливість ESG для майбутнього бізнесу та інтеграції у ЄС. Це незворотній процес – впровадження стандартів ESG вимагатиме значних зусиль з боку бізнесу, уряду, експертів та консультантів, і попри всі виклики, цей процес вже розпочато.

Визначення вимог CSRD

- Охоплення вимог CSRD
- Які компанії повинні звітувати за CSRD і коли
- Алгоритм визначення сфери охоплення CSRD для компаній з-за меж ЄС
- Вимоги CSRD щодо аудиту (зовнішнього завірення) звітності
- Очікувані витрати на впровадження CSRD (ESRS)

Охоплення вимог CSRD

Мета цієї директиви – забезпечити, щоб усі компанії, які працюють на європейському ринку, мали рівні і конкурентні умови. Для цього CSRD включає принцип, за яким вимоги до звітності щодо сталого розвитку поширюються не тільки на європейські компанії, але й на компанії з інших країн, якщо вони мають дочірні підприємства в ЄС або працюють на ринках ЄС.

Охоплення вимог CSRD

CSRD охоплює значно ширший спектр компаній, ніж попередні політики ЄС (NFRD). Директива зобов'язує як приватні, так і публічні європейські компанії, а також неєвропейські компанії, що мають значну присутність у ЄС, надавати детальну інформацію про питання, пов'язані зі сталим розвитком.

Європейська комісія [оцінила](#), що CSRD торкнеться близько 50 000 компаній.

Також, незалежний аналіз [показав](#), що понад 10 000 неєвропейських компаній відповідають критеріям для обов'язкового звітування за CSRD.

CSRD передбачає поетапне охоплення різних груп бізнесів і компаній:

- ▼ Великі європейські компанії
- ▼ Великі неєвропейські компанії
- ▼ Дочірні підприємства неєвропейських компаній
- ▼ Малі та середні компанії та підприємства
- ▼ Інші неєвропейські компанії, які ведуть економічну діяльність на ринках ЄС.

CSRD значно змінює правила для багатьох компаній, що потребуватиме серйозної внутрішньої підготовки та зовнішньої підтримки у процес звітності.

Одне з основних питань, яке хвилює компанії, — чи підпадають вони взагалі під вимоги CSRD щодо звітування.

В цьому дослідженні ми робимо особливий акцент на компаніях з поза меж ЄС, адже це основна категорія в якій перебувають українські компанії.

Визначення того, чи підпадає неєвропейська група компаній, компанія або її дочірнє підприємство в ЄС під дію CSRD, часто буде складним завданням, яке може вимагати підтримки консультантів.

Далі в цьому документі ми розкриємо логіку та вимоги CSRD до переліку компаній, які зобов'язані звітувати, а також наведемо декілька алгоритмів, які допоможуть компаніям самостійно провести таке визначення.

Незважаючи на представлені в даному документі рекомендації, для остаточного підтвердження необхідності звітувати згідно вимог CSRD в ЄС, рекомендується звернутись за професійною консультацією до спеціалізованих експертів із ESG.

Є три основні способи, якими неєвропейські компанії можуть підпадати під дію CSRD:

1. Якщо їхні цінні папери торгуються в ЄС
2. Якщо вони ведуть значну діяльність у ЄС
3. Якщо вони є материнськими компаніями для дочірніх компаній в ЄС, які підпадають під вимоги директиви.

CSRD в основному стосується всіх компаній, що працюють в ЄС і відповідають критеріям директиви, незалежно від того, де знаходиться їхня материнська компанія. Однак, у деяких випадках і за певних умов ці компанії можуть скористатися винятками з вимог CSRD.

Які компанії повинні звітувати за CSRD і коли

Компанії, які повинні звітувати за CSRD		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Великі компанії, які вже підпадають під дію NFRD (європейські та не з ЄС)	> 500 працівників							
Інші великі компанії (які виконують принаймні 2 із 3 критеріїв)	> 250 працівників > 50 млн євро річного обороту > 25 млн євро активів							
Великі дочірні підприємства неєвропейських материнських компаній, що базуються в ЄС								
Малі та середні підприємства (SME) зареєстровані в ЄС								
Неєвропейські компанії	> 150 млн євро обороту (за 2 роки) >= 1 дочірня компанія / філія в ЄС							

- Обов'язкова звітність (за ESRS)
- Звітність в цифровому форматі (XBRL)
- Аудит звітності (обмежена впевненість)
- Аудит звітності (обґрунтована впевненість)

Які компанії повинні звітувати за CSRD і коли?

1. Компанії, що знаходяться за межами ЄС, але їхні цінні папери торгуються на ринках ЄС

Компанії з-за меж ЄС, чиї цінні папери допущені до торгів на регульованих ринках ЄС, повинні дотримуватися тих самих вимог до звітності щодо сталого розвитку, що й компанії з ЄС. Вони мають включати в свій управлінський звіт важливу інформацію, яка охоплює весь спектр питань ESG (екологія, соціальна відповідальність, корпоративне управління) для розуміння впливу компанії на питання сталого розвитку та того, як ці питання впливають на розвиток і позицію компанії (перспектива «подвійної суттєвості»).

Звіт зі сталого розвитку має бути підготовлений:

- Відповідно до загальних Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS), які є обов'язковими для великих компаній або груп у ЄС, або еквівалентних стандартів. Звіт також має включати інформацію, що вимагається статтею 8 Регламенту (ЄС) 2020/852 щодо Зеленої таксономії.

- У тому ж електронному форматі звітності, який вже використовується для фінансової звітності в ЄС. Це означає, що інформація повинна бути представлена у форматі XBRL, щоб забезпечити «машиночитний» звіт CSRD, який буде доповненням до «людиночитний» версії.

Застосування CSRD буде здійснюватися поступово, починаючи з 2024 фінансового року для компаній з-за меж ЄС (або груп), які мають понад 500 співробітників і більше 25 мільйонів євро загального балансу або більше 50 мільйонів євро чистого обороту. Як і будь-яка компанія з ЄС, яка підпадає під дію директиви, звіт зі сталого розвитку має супроводжуватися аудиторським висновком (детальніше про вимоги щодо аудиту звітності в одному із наступних розділів).

2. Групи з-за меж ЄС, що ведуть значну діяльність у ЄС

Групи (компанії) з-за меж ЄС, які ведуть значну діяльність у ЄС, також будуть зобов'язані надавати інформацію про сталий розвиток починаючи з 2028 фінансового року (звіт буде опубліковано у 2029 році), але в рамках менш суворих регуляторних вимог. Для визначення таких груп CSRD встановлює два специфічні критерії:

- Чистий обіг понад 150 мільйонів євро в ЄС за кожен з останніх двох фінансових років. CSRD не уточнює, як саме розрахувати цю суму.
- Наявність принаймні одного дочірнього підприємства або філіалу в ЄС. Дочірнє підприємство може бути великим або зареєстрованим малим чи середнім підприємством, а філіал має мати чистий обіг понад 40 мільйонів євро за попередній фінансовий рік.

Також варто зазначити, що материнська компанія групи, що знаходиться за межами ЄС, повинна мати юридичну форму, яка відповідає типам підприємств, зазначеним у Додатку I Директиви ЄС про бухгалтерський облік.

Звітність зі сталого розвитку для таких груп має бути підготовлена відповідно до специфічних стандартів — “ESRS для неєвропейських підприємств”, які будуть ухвалені Європейською комісією до кінця 2026 року. Неєвропейські групи також можуть застосовувати Загальні стандарти ESRS.

Звіт включатиме частину, але не всю, інформацію про сталий розвиток, яка вимагається для підприємств ЄС, зокрема:

- Вплив на питання сталого розвитку, пов’язаний з операціями групи та її ланцюгом вартості (постачання).
- Плани зеленого переходу (transition plans), узгоджені з обмеженням глобального потепління до 1,5°C відповідно до Паризької угоди та досягненням кліматичної нейтральності до 2050 року.
- Цілі, пов’язані зі сталим розвитком, включаючи цілі щодо скорочення викидів парникових газів (GHG) принаймні до 2030 та 2050 років, і прогрес у досягненні цих цілей.
- Інформація про управління в сфері сталого розвитку
- Процес належної перевірки, реалізований групою щодо питань сталого розвитку.

Звіт також включатиме інформацію, яку потрібно надати відповідно до статті 8 Регламенту (ЄС) 2020/852 щодо Зеленої таксономії, охоплюючи діяльність усіх дочірніх компаній у ЄС, на які поширюється дія CSRD. Немає вимоги звітувати про цю інформацію щодо материнської компанії, яка знаходиться за межами ЄС, та дочірніх компаній, на які не поширюється дія CSRD.

3. Дочірні підприємства груп з-за меж ЄС, на які поширюється дія CSRD

CSRD застосовується до всіх компаній, що базуються в ЄС (тобто підпорядковуються законодавству держави-члена ЄС) і відповідають вимогам директиви, незалежно від того, де знаходиться їхня материнська компанія. Ці компанії можуть скористатися або принципом звільнення від CSRD, або перехідними заходами CSRD у певних випадках і за певних умов.

Зрештою, відповідальність за публікацію звіту зі сталого розвитку щодо груп з-за меж ЄС лягає на дочірні компанії та/або філіали в ЄС. Цей звіт повинен:

Бути підготовлений на консолідованому рівні кінцевої материнської компанії, що знаходиться за межами ЄС, і охоплювати всі дочірні компанії в ЄС та за його межами.

Обов’язково супроводжуватися аудиторським висновком.

Якщо необхідна для складання звіту інформація недоступна, дочірні компанії та/або філіали в ЄС повинні звернутися до материнської компанії з-за меж ЄС з проханням надати всю необхідну інформацію.

Якщо не вся необхідна інформація буде надана, дочірні компанії та/або філіали в ЄС повинні опублікувати звіт зі сталого розвитку з усією інформацією, яку вони мають, і додати заяву про те, що материнська компанія не надала решту необхідної інформації. Якщо материнська компанія також не надає аудиторський висновок, дочірні компанії та/або філіали в ЄС повинні додати відповідну заяву.

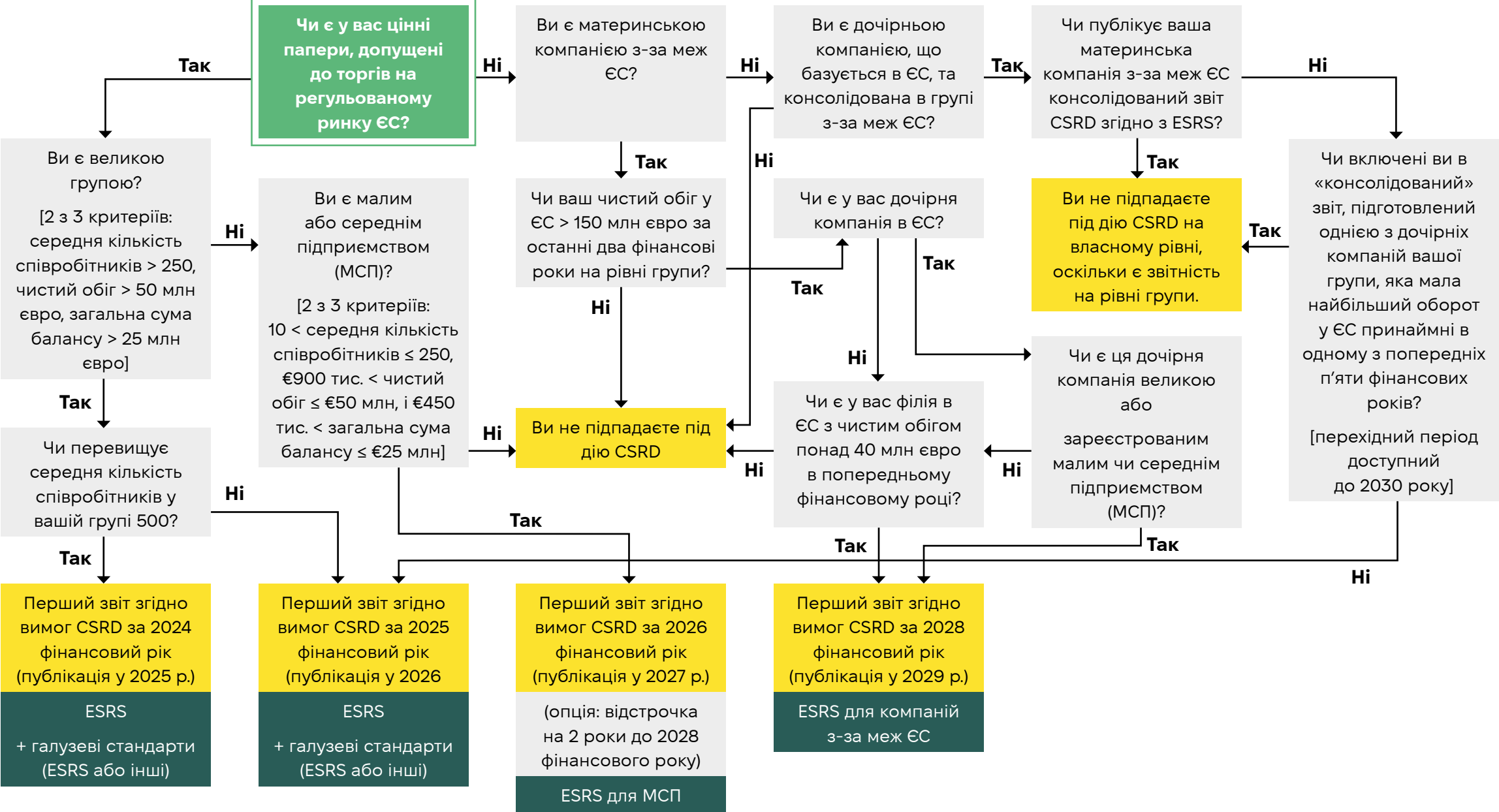

Алгоритм визначення сфери охоплення CSRD для компаній з-за меж ЄС

На цій блок-схемі показано алгоритм визначення, чи підпадає компанія під звітність за CSRD, і які подальші умови, строки.

Це практичний інструмент для самоаналізу різними компаніями з поза меж ЄС, і він буде корисний для українських компаній.

Після цього самоаналізу, в разі якщо ви матимете сумніви щодо вірності винесених рішень, компаніям рекомендується звернутись до профільних консультантів.

Вимоги CSRD щодо аудиту (зовнішнього завірення) звітності

Нові вимоги в CSRD, яких не було в NFRD

Вимоги до звітності за CSRD передбачають, що вся інформація повинна проходити незалежну перевірку третьою стороною, що не було обов'язковим у Директиві про нефінансову звітність (NFRD). Ці перевірені дані повинні бути опубліковані в спеціальному розділі управлінського звіту компанії.

Зазвичай перевірку проводить аудитор компанії, який надає обмежене задоволення, хоча деякі держави-члени ЄС можуть дозволити виконання цієї ролі незалежному постачальнику послуг із задоволення.

Спочатку компанії можуть обійтись отриманням обмеженої впевненості від аудиторів, що є дозволим мінімумом згідно вимог CSRD. Важливо зазначити, що протягом наступних трьох років CSRD запровадить вимогу щодо надання обґрунтованої впевненості, яка буде базуватися на глибокому аналізі аудитором операцій, процесів і систем контролю організації.

ЄК повинна прийняти стандарти для обмеженої впевненості до жовтня 2026 року, а стандарти для обґрунтованої впевненості до жовтня 2028 року.

Обов'язковий аудит оцінки матеріальності

Процес оцінки матеріальності, який використовують компанії, підлягає зовнішньому завіренню (аудиту). Також ESRS вимагає щорічного перегляду (оцінки) матеріальності, що по суті включає оцінку матеріальності у стандартний цикл звітності.

Отже, згідно вимог CSRD, процес і результати оцінки матеріальності також підлягають зовнішньому завіренню.

Обмежена і обґрунтована впевненість

Обмежена впевненість є базовим рівнем забезпечення, коли незалежний аудитор отримує «достатні та відповідні докази», обмежуючи оцінку певними аспектами звіту зі сталого розвитку. Обмежена впевненість надає нижчий рівень впевненості, ніж обґрунтована впевненість, але є менш витратною і найпоширенішим типом забезпечення, яке великі компанії добровільно отримують для даних ESG. Для цього аудитор може проводити інтерв'ю з керівництвом, проводити аналітичні

процедури та оцінювати внутрішні механізми контролю якості даних.

Обґрунтована впевненість є найвищим рівнем забезпечення на сьогодні, оскільки абсолютна впевненість є неможливою. Основною відмінністю тут є проведення виїзних перевірок. При цьому виді аудиту ESG аудитор надає більше доказів, що звітність зі сталого розвитку не містить суттєвих викривлень. Це може включати — тестування контролю, оцінку та реагування на ризики, збір доказів, верифікацію даних, оцінку припущень і методів, використаних для розрахунку викидів. У певних галузях, наприклад, у сфері офісних послуг, обґрунтована впевненість може бути зайвою.

Оскільки звітність у сфері ESG все ще є відносно новою, переважна більшість звітів, підготовлених сторонніми аудитором, мали форму обмежених оцінок впевненості відповідно до ISAE 3000. Однак деякі компанії почали залучати більш комплексні — обґрунтовані оцінки впевненості — відповідно до ISAE 3000 або ISO 14064.

Очікувані витрати на впровадження CSRD (ESRS)

Оцінка витрат на впровадження CSRD (ESRS)

Прямі витрати на впровадженні стандартів ESRS (як адміністративні, так і на аудит), ймовірно, будуть більшими порівняно з поточними витратами на підготовку добровільної ESG звітності. Однак у перший рік звітності компанії, швидше за все, понесуть одноразові адміністративні витрати, які будуть схожі за розміром на регулярні адміністративні витрати. За оцінками EFRAG, компанії, що підпадають під дію NFRD, стикаються з одноразовими витратами близько 287 000 євро і регулярними витратами близько 320 000 євро. Ці витрати досить рівномірно розподілені між внутрішніми та зовнішніми витратами.

У відносних значеннях, адміністративні витрати на звітність можуть становити від 0,004% до 0,008% річного доходу компанії, залежно від галузі та глибини розкриття інформації (згідно з даними EFRAG).

Щорічні витрати на аудит для отримання «обмеженої впевненості» можуть становити від 0,013% до 0,026% доходу.

Загальні (сумарні) адміністративні витрати для великих компаній в ЄС на перше звітування становитимуть приблизно 1,7 мільярда євро початкових витрат і 1,9 мільярда євро щорічних регулярних витрат. Крім того, додаткові витрати на зовнішніх аудиторів призведуть до щорічних витрат до 4 мільярдів євро.

Оскільки налагодження звітності за ESRS є комплексною задачею для бізнесу, багато компаній вже планують інвестиції у системи дата менеджменту. Це стосується перш за все автоматизації збору даних, побудови автоматичних дашбордів за ESG показниками. Нагадаємо, що ESRS містить 1184 показників (за великою частиною з яких, за результатом оцінки подвійної матеріальності (DMA), компанії будуть звітувати), і до них ще буде додано перелік показників, які є специфічними для певних галузей.

Також деякі компанії одразу закладають інвестиції у систему цифровізації та автоматизації оцінки подвійної матеріальності (DMA). Саме подвійна матеріальність є однією із головних відмінностей ESRS від інших універсальних стандартів звітності (GRI та IFRS).

Готовність європейського бізнесу

Згідно з опитуванням Deloitte, 74% публічних компаній планують інвестувати в технології та інструменти для звітності зі сталого розвитку протягом наступного року.

Згідно з опитуванням Accenture, лише 22% фінансових директорів готові до вимог щодо кліматичної звітності та забезпечення достовірності, при цьому 90% погоджуються, що питання ESG будуть для них головним пріоритетом у найближчі 5 років.

За даними опитування Workiva, 83% компаній заявляють, що збір точних даних для відповідності вимогам CSRD буде викликом. Також 81% респондентів, які не зобов'язані відповідати CSRD, повідомили, що планують частково або повністю узгодити свої звіти зі сталого розвитку з новим регулюванням.

Згідно з опитуванням PwC, три чверті компаній заявляють, що CSRD сприяє більшій інтеграції стійкості у бізнес-рішення. У звіті також зазначається, що однією з головних перешкод для впровадження CSRD є якість і доступність даних.

Основи ESRS (як втілення вимог CSRD)

- Схема взаємодії стандартів і вимог ESRS
- Структура складових ESRS
- Рівні розкриття інформації за ESRS та статистика показників

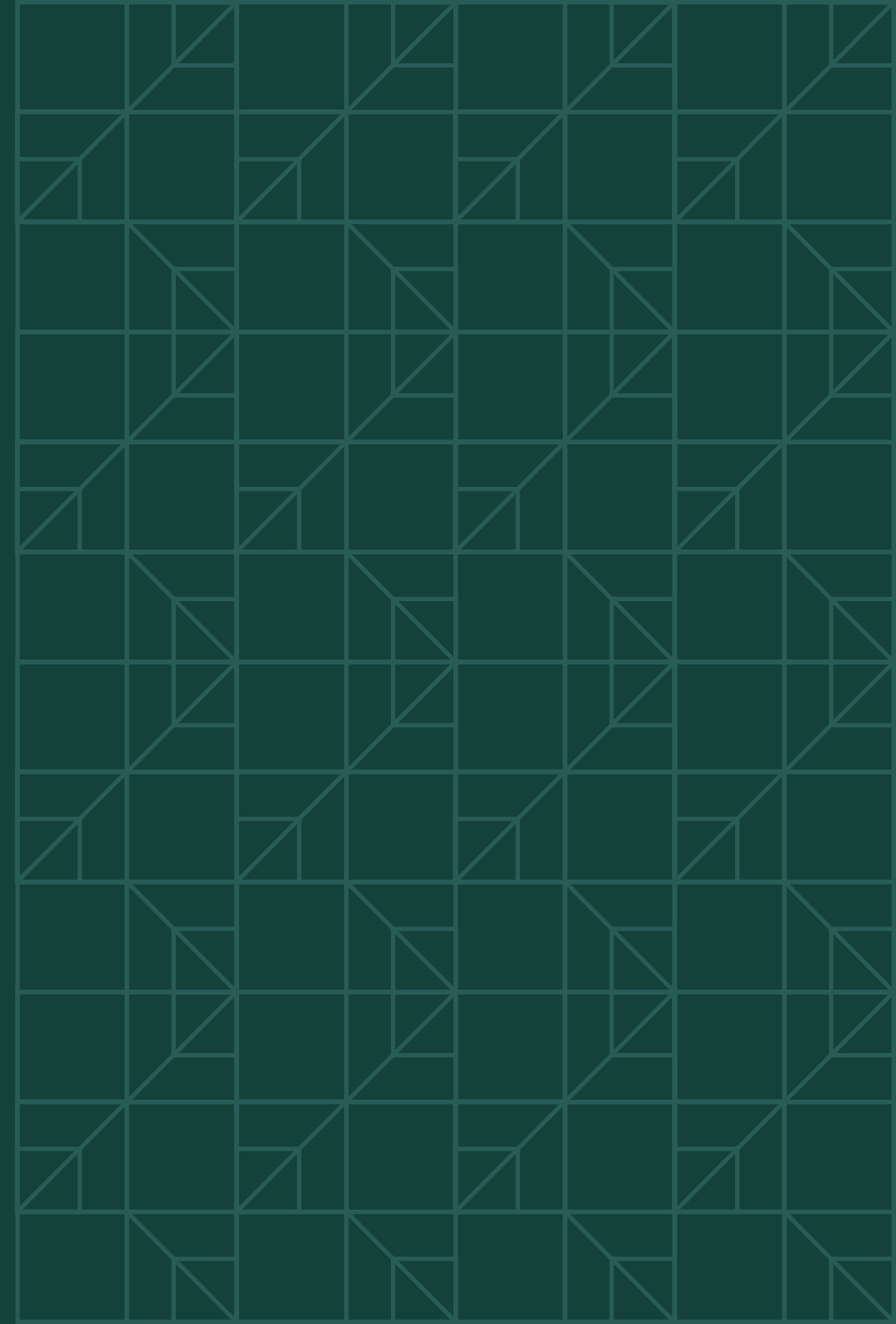

Схема взаємодії стандартів і вимог ESRS

В цьому документі ми наведемо базову інформацію про ESRS, для формування розуміння структури і глибини цих стандартів, а також основних моментів при роботі із ними. В наступних публікаціях Офіс зеленого переходу запропонує більше детальні і спеціалізовані дослідження того, як працювати із ESRS, де заглибимось в аналіз окремих вимог.

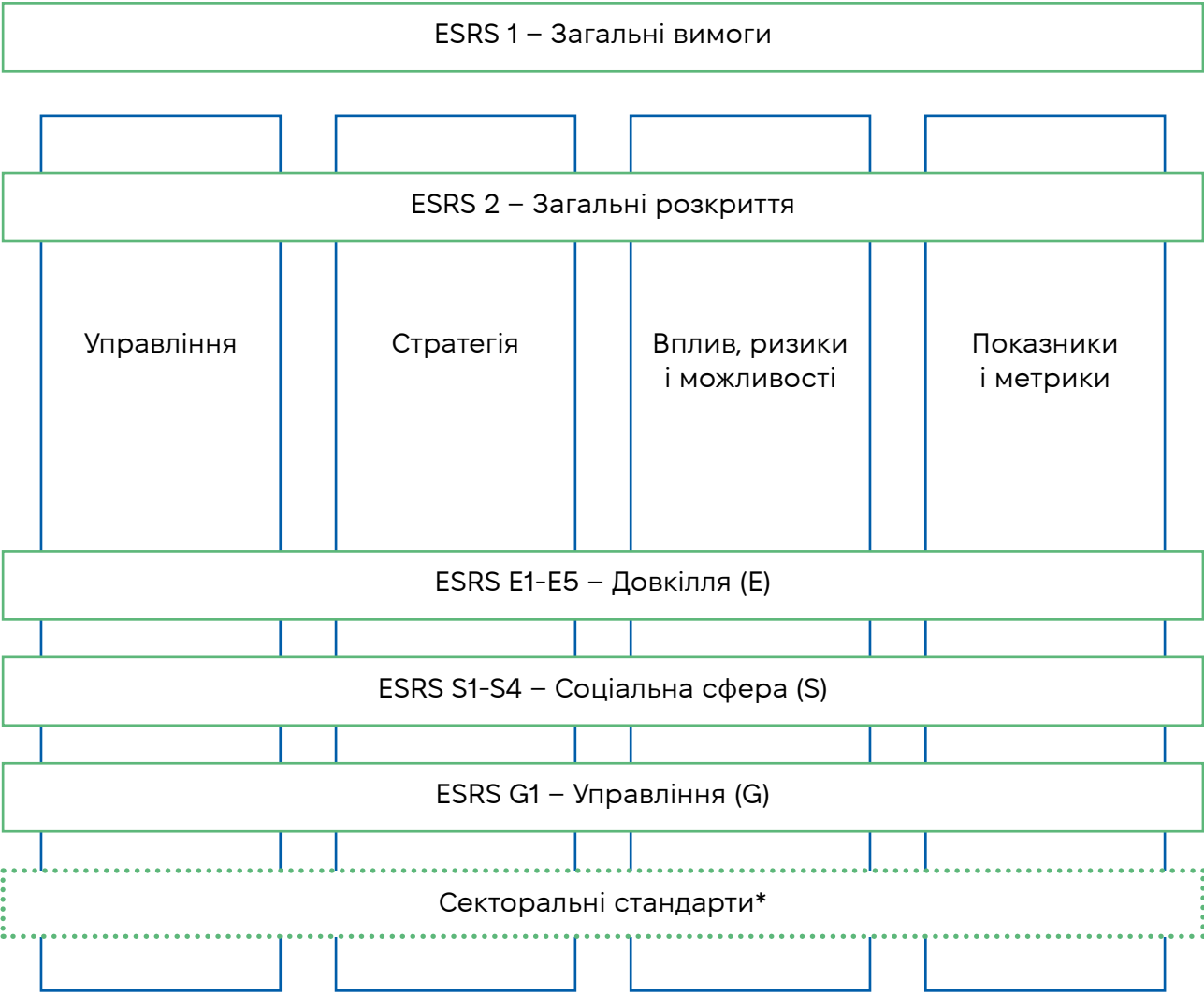
Як ми вже зазначали раніше, звітування згідно ESRS для компаній є способом реалізації вимог CSRD. Ці стандарти розроблені EFRAG, і ця організація продовжує розробку інших стандартів, які дадуть змогу компаніям реалізовувати вимоги CSRD. Зокрема очікуються галузеві стандарти, стандарт з цифрового формату звітності, а також стандарти для МСП та компаній з поза меж ЄС.

ESRS 1 пояснює основну структуру стандартів ESRS, правила їх складання та ключові концепції, які використовуються. Також він описує загальні вимоги до підготовки та подання інформації про сталий розвиток, включаючи вимоги щодо структури, змісту звітів і базові принципи звітування.

ESRS 2 встановлює вимоги до розкриття інформації, які застосовуються до всіх компаній, незалежно від їх галузі, і охоплює всі теми сталого розвитку. Він є міжсекторальним стандартом, як і ESRS 1, і стосується всіх питань, що висвітлюються у звітах про сталий розвиток. У стандартах ESRS використовуються специфічні терміни для визначення рівня обов'язковості розкриття інформації.

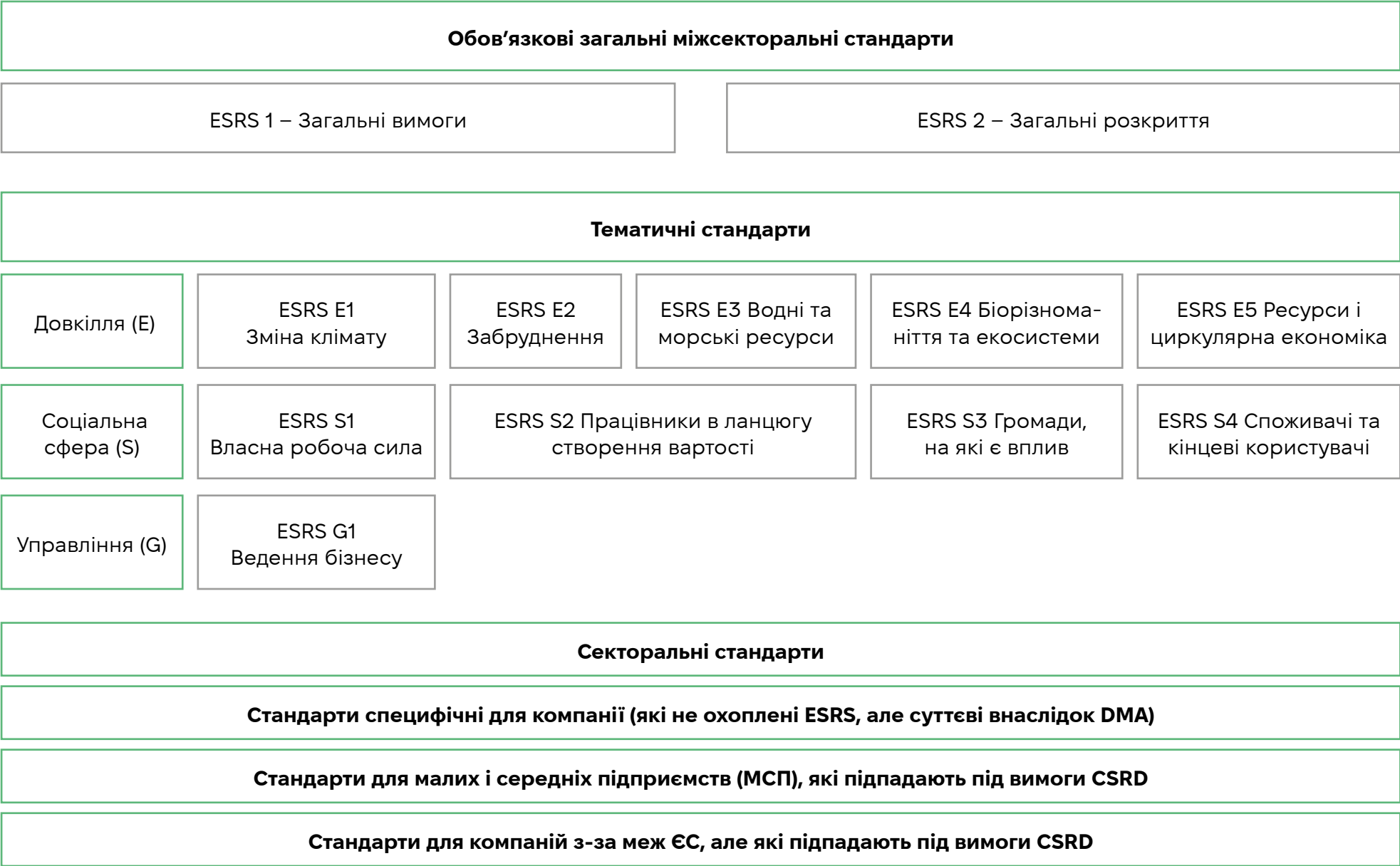
Ключовою особливістю стандартів ESRS є принцип подвійної суттєвості (матеріальності), який вимагає від компаній оцінювати суттєвість як з точки зору фінансових результатів, так і з точки зору впливу на довкілля та суспільство. Це означає, що компанії повинні звітувати про ті питання сталого розвитку, які мають суттєве значення як з фінансової, так і з екологічної та соціальної перспектив. З однієї сторони процес оцінки суттєвості збільшує чи навіть ускладнює процес формування звітності, але з іншого боку в результаті компанії звітують лише по тим показникам, які релевантні для їх діяльності (зменшуючи таким чином кількість показників, за яким проводиться звітування).

Логіка взаємодії структури стандартів і вимог ESRS

* - на стадії розробки, очікується > 2024

Структура складових ESRS

- Перша версія ESRS, яка набула чинності у 2023 році, є універсальною, тобто застосовується до всіх компаній, що підпадають під дію CSRD, незалежно від сектора, в якому вони працюють.
 - Існує 12 стандартів ESRS, які охоплюють усі аспекти сталого розвитку - два основних і 10 тематичних.
 - Всі 10 тематичних стандартів ESRS підлягають оцінці матеріальності (суттєвості), що означає, що компанії повинні звітувати тільки про ту інформацію, яка є релевантною (матеріальною) для їх діяльності.
- Ресурси:
[Стандарти ESRS](#), [Рекомендації EFRAG](#)
- на стадії розробки, очікується > 2024
- визначається компанією самостійно
- на стадії розробки, очікується > 2024
- на стадії розробки, очікується > 2026

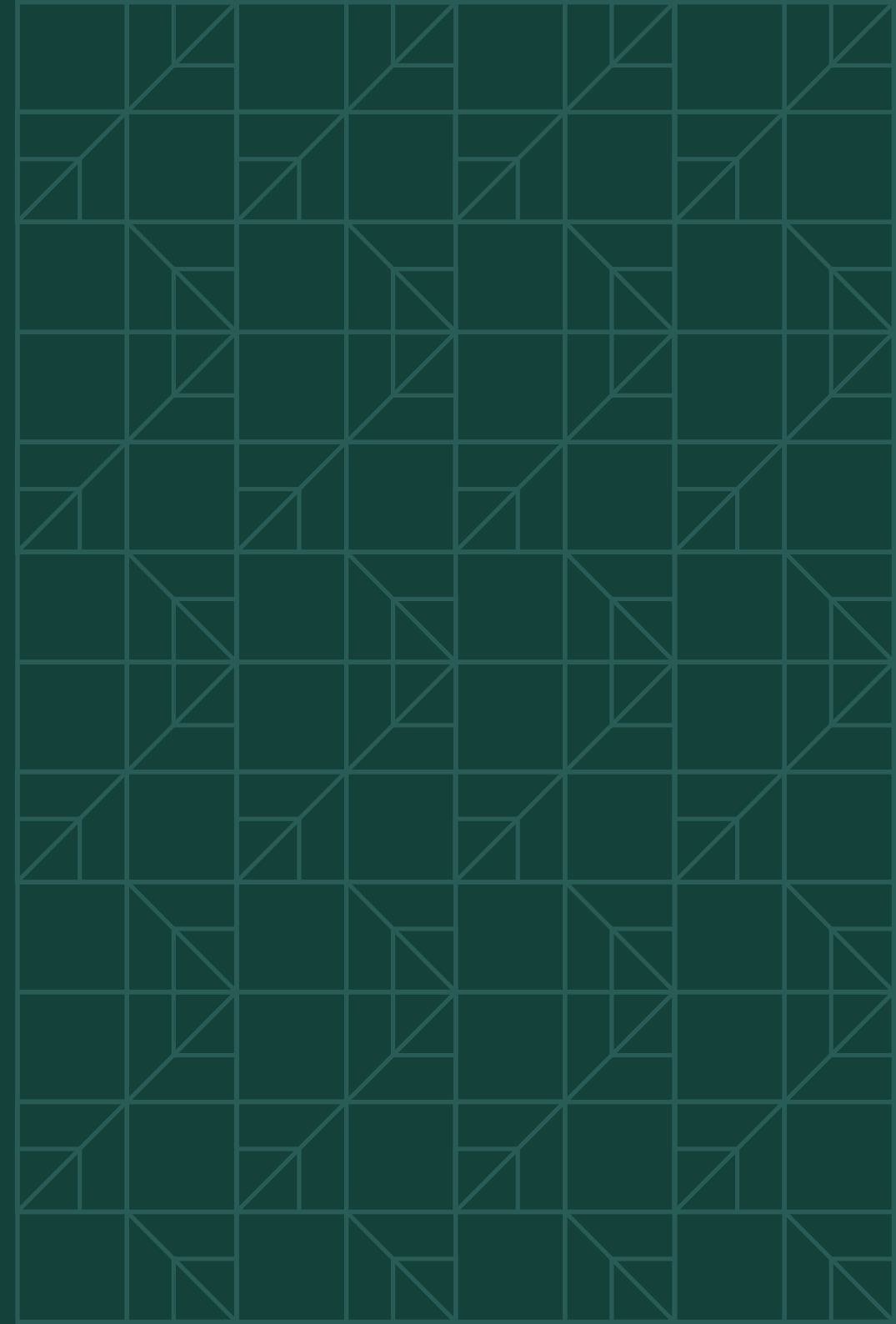
Рівні розкриття інформації за ESRS та статистика показників

- В таблиці проаналізовано кількість показників, які містяться в ESRS, із їх розподілом за рівнями обов'язковості.
- У таблиці представлено кількість обов'язкових ("Shall") та необов'язкових ("May") даних для кожного ESRS. "Shall" поділяються на ті, що повинні звітуватися незалежно від оцінки суттєвості (DMA), і ті, що залежать від цієї оцінки.
- Є також 33 мінімальних вимоги до розкриття (MDR). EFRAG не включає їх в загальну статистику показників. Їх необхідно враховувати, коли компанія вважає певне питання суттєвим і розкриває політики, дії або цілі, специфічні для компанії.
- Деякі вимоги до розкриття в ESRS є обов'язковими незалежно від оцінки суттєвості. Це означає, що певну інформацію слід включати до звіту про сталий розвиток навіть без врахування її матеріальності.
- Кількість показників в цій таблиці базується на актуальних настановах EFRAG щодо ESRS. Тому важливо відзначити, що кількість показників звітності з цій таблиці і в майбутніх вимогах по XBRL таксономії для ESRS будуть відрізнятись.

Сфери	Показники				
	Обов'язкові ("Shall")	Необов'язкові ("May")	Додаткові ("Shall" після DMA)	Загалом	Мінімальні вимоги до розкриття (MDRs)
Загальні міжсекторальні стандарти	127	12	-	139	
Довкілля (E)	34	137	320	491	
Соціальна сфера (S)	-	110	263	373	
Управління (G)	-	10	39	49	
Загалом	161	269	622	1052	33

XBRL таксономія в рамках CSRD

- «Цифровізація» звітності за ESRS
- Поточний стан регулювання щодо цифровізації звітності за ESRS
- Реалізація вимог цифрового звітування
- Приклад ESG даних у XBRL форматі

Цифровізація звітності за ESRS

Директива (CSRD) також запроваджує жорсткі вимоги до цифрового звітування з метою підвищення прозорості, порівнянності та доступності звітності про сталий розвиток. Цей крок до цифровізації відповідає більш широкій стратегії ЄС щодо створення об'єднаного цифрового ринку та використання технологій для кращого корпоративного управління. CSRD зобов'язує компанії готувати звіти про сталий розвиток у єдиному європейському електронному форматі (ESEF), додавши до даних необхідні теги (маркери) і подавати цю звітність через Європейську єдину точку доступу (ESAP) гарантуючи, що дані будуть машиночитними і легкодоступними. Ця вимога має на меті оптимізувати обробку великих масивів даних та полегшити роботу з інформацією.

Цим визначеним електронним форматом звітування, про який йдеться у статті 3 Делегованого регламенту Комісії (ЄС) 2019/815 є XHTML для звітів, які читаються людиною, та inline XBRL (eXtensible Business Reporting Language) — відкритий стандарт для обміну бізнес-інформацією, для машиночитних даних.

Цей формат також передбачає **цифрове маркування (або розмітку)** інформації про сталий розвиток, що є ключовим для забезпечення точного аналізу та порівняння даних між різними компаніями та секторами. Ця таксономія відображає Європейські стандарти (ESRS), і створена для спрощення структурованого маркування інформації, що є важливим в забезпеченні включення всіх необхідних точок даних і легкого навігування та аналізу звітів зацікавленими сторонами.

Створення такого звіту може бути реалізовано допомогою доступних на ринку сервісів, або ж власного інструменту для збору, аналізу і конвертації даних. Такий інструмент(и) мусить відповідати 3 вимогам: він має давати змогу ковертувати дані в єдиний електронний формат (ESEF), мати функцію маркування даних відповідно до вимог CSRD та давати можливість експортувати фінальний звіт для подачі через Європейську єдину точку доступу (ESAP).

Досвід використання XBRL у фінансовій сфері

XBRL активно використовується у фінансовій сфері вже з початку 2000-х років, коли компанії почали подавати свої фінансові звіти в електронному форматі. Наприклад, у США з 2009 року компанії, що звітують за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), зобов'язані подавати звіти у форматі XBRL до Комісії з цінних паперів (SEC). У Великій Британії XBRL також став обов'язковим для подання звітності з 2013 року. В Україні, відповідно до нових вимог, усі підприємства, що подають фінансову звітність за МСФЗ, повинні використовувати формат XBRL з 2021 року.

Впровадження єдиної бази даних ESAP

Важливим моментом на шляху до цифровізації звітності є створення Єдиної європейської точки доступу (ESAP). Така платформа передбачає доступу до фінансової та нефінансової інформації компаній. ESAP об'єднує дані з різних джерел, включаючи звіти про сталий розвиток, фінансову звітність, дані про управління компаніями тощо.

Цифровізація звітності за ESRS

Переваги переходу на XBRL для українського бізнесу

Автоматизація процесів: Перехід на XBRL дозволяє автоматизувати багато аспектів процесу звітності, від збору даних до їх подання регуляторам та інвесторам. Це не тільки знижує ризик помилок, але й прискорює процес підготовки звітності.

Прозорість і доступність даних: Завдяки стандартизації, яку забезпечує XBRL, ваші фінансові та нефінансові дані стають доступними для аналізу та порівняння на міжнародному рівні. Це полегшує співпрацю з іноземними партнерами, інвесторами та регуляторами.

Підвищення інвестиційної привабливості: Компанії, що використовують XBRL, стають більш привабливими для інвесторів, оскільки їхня звітність є більш прозорою і легко доступною для аналізу. Це може сприяти залученню інвестицій та розширенню бізнесу на міжнародних ринках.

Виклики впровадження XBRL і як їх подолати

Потреба в технічних знаннях: Перехід на XBRL вимагає певного рівня технічної компетенції. Це може бути викликом для компаній, які не мають достатньо досвіду в області цифрової звітності. Щоб подолати цей виклик, варто залучити спеціалістів або консалтингові компанії, які мають досвід у впровадженні XBRL.

Адаптація бізнес-процесів: Інтеграція XBRL вимагає перегляду та адаптації існуючих бізнес-процесів. Це може включати зміну способу збирання та обробки даних, а також навчання персоналу. Важливо підходити до цього процесу системно, щоб забезпечити успішну адаптацію.

Інвестиції в технології: Впровадження XBRL може вимагати інвестицій у нові програмні продукти та технологічні рішення. Однак ці витрати часто окупаються завдяки підвищенню ефективності та зниженню ризиків, пов'язаних із помилками в звітності.

Поточний стан регулювання щодо цифровізації звітності за ESRS

Публікація XBRL таксономії ESRS Set 1

30 серпня 2024 року EFRAG опублікувала [XBRL таксономію для ESRS Set 1](#), яка була затверджена Європейською комісією 31 липня 2023 року. Ця таксономія представляє цифрову трансляцію стандартів ESRS у форматі, що дозволяє автоматизовану обробку даних. Таксономія стане основою для розробки Регуляторних технічних стандартів (RTS) Європейським органом з цінних паперів та ринків (ESMA), які визначатимуть правила тегування звітності про сталий розвиток.

Основні елементи таксономії XBRL

- [Пояснювальні матеріали](#). Кожна таксономія супроводжується документом «Explanatory Note and Basis for Conclusions», який описує методологію та технічні опції, що були розглянуті під час підготовки таксономії.
- [Приклади звітності](#). Також надано ілюстрації звітності у машинозчитуваному форматі, що підтримує реалізацію ESRS.

Розробка таксономії для статті 8

Крім того, EFRAG розробило [XBRL таксономію для вимог щодо розкриття інформації відповідно до статті 8 Делегованого регламенту \(ЄС\) 2021/2178](#). Ця таксономія також була передана до Європейської комісії та ESMA влітку 2024 року. На основі цієї таксономії ESMA розробить проект RTS для тегування звітності щодо EU Taxonomy.

XBRL Taxonomy ESRS Set1:

Уніфікована система звітування, що встановлює базові стандарти розкриття інформації про сталий розвиток через уніфікований цифровий формат.

ESRS Taxonomy for Article 8:

Деталізована таксономія, яка регламентує специфічні вимоги до нефінансової звітності відповідно до конкретної статті нормативного акту.

EU Taxonomy:

Класифікаційна система ЄС для ідентифікації та верифікації економічних діяльностей, які мають суттєвий внесок у досягнення кліматичних та екологічних цілей.

Таким чином, останні події в сфері розробки стандартів EFRAG підтверджують зобов'язання Європейського Союзу до підвищення якості корпоративної звітності про сталий розвиток через цифровізацію. **Компанії повинні підготуватися до цих вимог, оскільки їм необхідно буде публікувати свої цифрово помарковані звіти про сталий розвиток відповідно до фіналізованої таксономії.** Очікується, що Європейська комісія прийме ці правила маркування на початку 2025 року, а повне впровадження планується на літо 2027 року, коли очікується запуск Єдиної європейдоступного пункту (ESAP).

Реалізація вимог цифрового звітування

Під час початкових етапів впровадження CSRD компанії можуть користуватися перехідними положеннями для адаптації до вимог цифрового звітування. Ця фаза дозволяє їм використовувати існуючі практики цифрового звітування, поступово інтегруючи вказані формати та стандарти. Сама ж інтеграція може включати наступні три основні етапи.

1. Підготовка цифрових звітів

Компанії повинні готувати свої звіти, використовуючи структуровані шаблони та керівництва, надані ESRS. Це має гарантувати включення всіх необхідних наборів даних та їх правильне маркування.

2. Маркування та розмітка даних

Точне та всеохоплююче маркування даних про сталий розвиток є обов'язковим. Компанії повинні використовувати цифрові інструменти, що сприяють процесу маркування, гарантуючи, що всі розкриті дані правильно розмічені відповідно до ESRS XBRL Taxonomy. Навчання ключового персоналу користуванню цифровими інструментами та дотриманням керівництва у маркуванні гарантує правильність та надійність даних.

3. Залучення зацікавлених сторін та прозорість

Прозорість у цифровому звітуванні забезпечує дотримання вимог і побудову довіри стейкхолдерів. Компанії повинні гарантувати, що їхні цифрові звіти легко доступні на їхніх вебсайтах, як це вимагає CSRD (Корпоративна Стратегія Звітності та Оцінки), і залучати зацікавлені сторони для розуміння їх потреб та очікувань щодо цифрового звітування.

Як синхронізувати звітність і XBRL таксономію?

Під час підготовки звітності у форматі XBRL, у контексті відповідності стандартам CSRD, важливо розуміти, як таксономія XBRL інтегрується зі стандартами CSRD. Це забезпечує узгодженість і стандартизацію даних, що звітуються, відповідно до вимог ЄС щодо сталого розвитку.

Основні компоненти таксономії XBRL для звітності за стандартами CSRD включають:

Стандартизація елементів звітності.

Таксономія XBRL визначає конкретні елементи, які компанії повинні включати до своїх звітів. Ці елементи відповідають вимогам CSRD щодо розкриття інформації, наприклад, про обсяги викидів парникових газів, споживання ресурсів, гендерну рівність, тощо.

Наприклад, елементи <esg:EmissionScope1>, <esg:WaterConsumption>, <esg:WasteGenerated> чітко відповідають ключовим екологічним показникам, які вимагаються для звітності за CSRD.

Контексти та періоди звітності.

Стандарти CSRD вимагають звітності за певні періоди, зазвичай фінансовий рік. Таксономія XBRL дозволяє вказувати періоди, яких стосуються дані, через атрибут contextRef. Це забезпечує точність та відповідність вимогам CSRD щодо часових рамок звітності.

Наприклад, використання contextRef=»FY2023» вказує на те, що дані стосуються фінансового року 2023.

Одиниці виміру та точність. CSRD передбачає використання конкретних одиниць виміру для різних показників (наприклад, кг CO₂e для викидів, м³ для споживання води). Таксономія XBRL передбачає можливість зазначення одиниць виміру через атрибут unitRef, що забезпечує стандартизацію та узгодженість даних.

Наприклад, атрибут decimals вказує на кількість десяткових знаків, що також важливо для забезпечення точності відповідно до вимог CSRD.

Розкриття інформації згідно з вимогами ЄС та міжнародними стандартами.

CSRD дозволяє надання компаніями інформації про свій вплив на зміну клімату, управлінські практики, соціальні питання тощо, відповідно до інших стандартів ЄС та міжнародних стандартів, таких як GRI (Global Reporting Initiative) або TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures). Таксономія XBRL включає елементи, які відповідають цим міжнародним стандартам, що дозволяє компаніям інтегрувати звітність за різними стандартами в єдину структуру XBRL.

Використання розширених та специфічних таксономій. Для забезпечення повної відповідності вимогам CSRD, компанії можуть використовувати розширені або специфічні таксономії XBRL, що дозволяє додавати специфічні елементи для розкриття інформації, яку вимагає CSRD. Це можуть бути додаткові елементи для специфічних галузевих показників або розширені описові метрики, що є важливими для певного сектору або виду діяльності.

Інструменти для переходу до XBRL формату:

XBRL Taxonomy Development Tools:

- [Arelle](#). Безкоштовний інструмент для роботи з XBRL документами, що підтримує створення та перевірку таксономій.
- [Altova XMLSpy](#). Професійний XML редактор з підтримкою XBRL, що дозволяє створювати і перевіряти таксономії.

XBRL Reporting Software:

- [Workiva](#). Платформа для звітності, яка дозволяє створювати фінансові звіти у форматі XBRL та забезпечує відповідність вимогам регуляторів.
- [CoreFiling](#). Інструменти для підготовки, перевірки та подачі звітів у форматі XBRL.

Література та нормативні документи:

- Організація [XBRL International](#) випускає власні посібники, рекомендації з впровадження XBRL та публікації на які варто звернути увагу в першу чергу.

Приклад ESG даних у XBRL форматі

Далі наведено спрощену ілюстрацію того, як можуть виглядати дані у форматі XBRL для звітності за стандартами CSRD. Цей приклад включає чотири ключові показники: управління кліматичними ризиками, різноманітність складу ради директорів, викиди за третім обсягом (Scope 3) та споживання енергії.

Пояснення

- **ClimateRiskManagement:** Відображає відсоток управління ризиками, пов'язаними зі зміною клімату, згідно з CSRD. У цьому прикладі значення становить 75%, що може означати високий рівень відповідності стандартам.

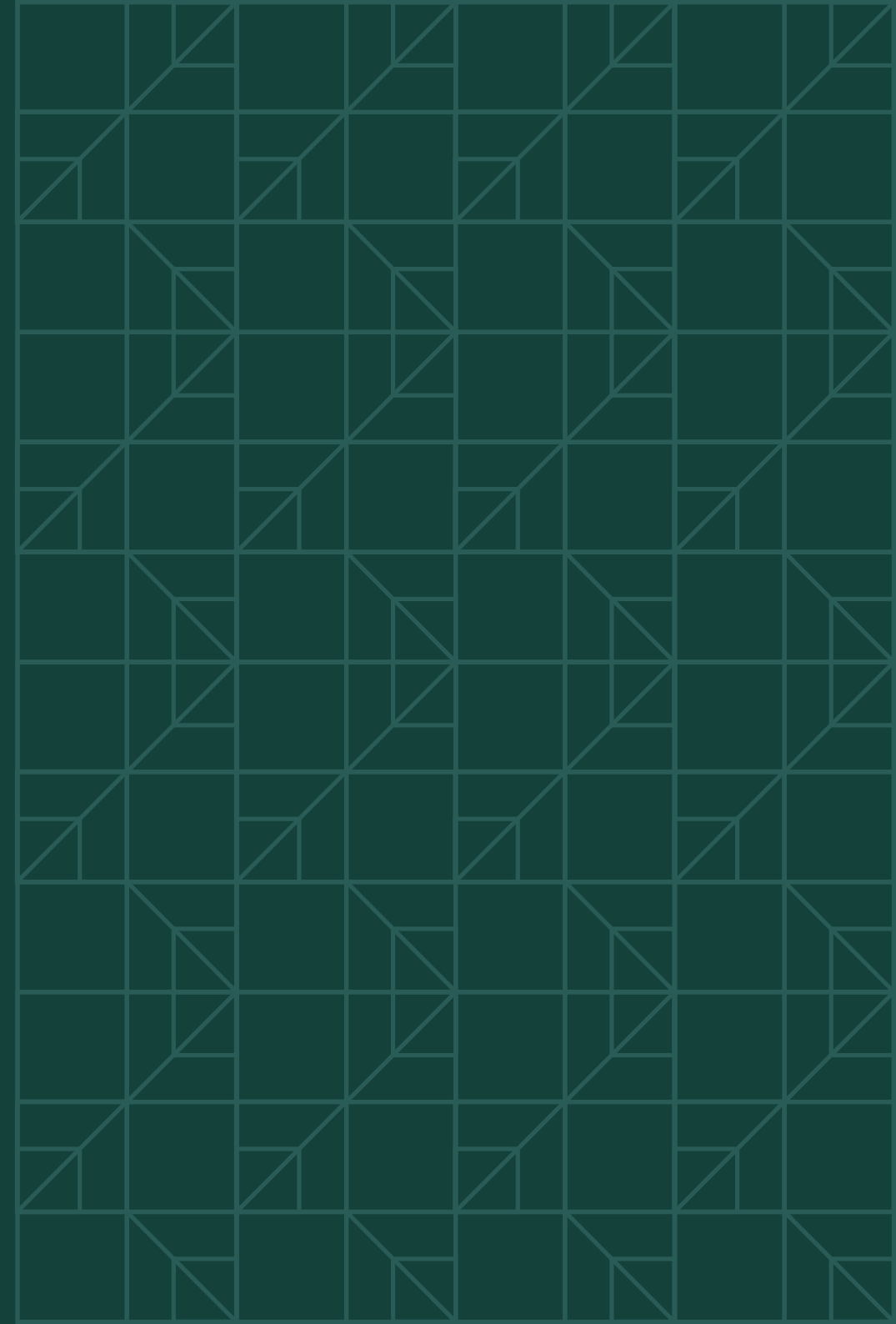
```
<esgReport xmlns="http://www.xbrl.org/2003/instance"
xmlns:csrd="http://www.example.com/csrd">
  <csrd:ClimateRiskManagement contextRef="currentYear" unitRef="percent">
    <csrd:value>75</csrd:value>
  </csrd:ClimateRiskManagement>
  <csrd:BoardDiversity contextRef="currentYear" unitRef="percent">
    <csrd:value>40</csrd:value>
  </csrd:BoardDiversity>
  <csrd:Scope3Emissions contextRef="currentYear" unitRef="metricTonsCO2e">
    <csrd:value>15000</csrd:value>
  </csrd:Scope3Emissions>
  <csrd:EnergyConsumption contextRef="currentYear" unitRef="MWh">
    <csrd:value>25000</csrd:value>
  </csrd:EnergyConsumption>
</esgReport>
```

- **BoardDiversity:** Відсоток представництва різних груп у складі ради директорів. Тут показник становить 40%, що свідчить про певний рівень різноманітності.
- **Scope3Emissions:** Викиди парникових газів за третім обсягом (Scope 3), вимірюються в метричних тоннах CO2 еквіваленту. Значення 15000 може вказувати на значні непрямі викиди в ланцюжку постачання.
- **EnergyConsumption:** Споживання енергії компанією, вимірюване в мегават-годинах (MWh). Значення 25000 може бути використане для оцінки енергетичної ефективності компанії.

Рекомендації з впровадження CSRD

- Базовий алгоритм впровадження CSRD
- Рекомендації для стратегічної частини впровадження CSRD
- Рекомендації для практичної частини впровадження CSRD
- Впровадження CSRD: Досвід ранніх адаптерів у 2024 році

Базовий алгоритм впровадження CSRD

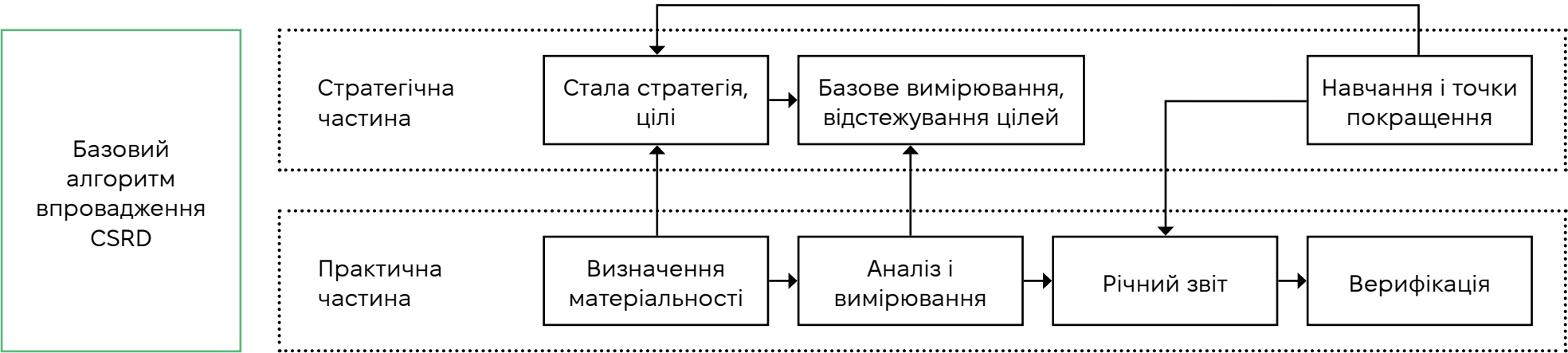
Впровадження CSRD вимагає від бізнесу використання різноманітних інструментів і ресурсів, які допоможуть належно підготуватися до нових вимог. Це може включати програмне забезпечення для збору та аналізу даних, методології для оцінки впливу на довкілля, а також навчальні матеріали для підвищення обізнаності співробітників.

У цьому розділі ми розглянемо ключові інструменти та ресурси, які можуть стати в нагоді бізнесу під час впровадження CSRD, а також кращі практики, що допоможуть у цьому процесі.

Впровадження CSRD можна умовно розділити на дві частини: стратегічну та практичну. Стратегічна частина об'єднує стратегію, цілі і навчання, тоді як практична частина присвячена розробці звіту за звітний рік, та етапи збору інформації для нього. На схемі нижче показано елементи, які входять до кожної частини. У кожному з випадків помічними можуть бути певні матеріали, що полегшують шлях впровадження і про які мова піде далі.

Першим кроком на шляху впровадження буде ознайомлення з офіційними документи ЄС:

- [Директива CSRD](#): Текст директиви з вимогами до звітності про сталий розвиток.
- [Таксономія ЄС](#): Регламент ЄС, який встановлює критерії визначення - чи є економічна діяльність екологічно сталою.
- [Проекти європейських стандартів звітності зі сталого розвитку \(ESRS\)](#), розроблені EFRAG
- [Інструкції від EFRAG](#) щодо впровадження вимог CSRD та використання стандартів ESRS.

Рекомендації для стратегічної частини впровадження CSRD

Стратегічна частина, як вже зазначалося вище, стосується стратегії вашої компанії, а саме у даному випадку нефінансової її частини, – сталого розвитку у сферах екології, управління та соціальної відповідальності. Визначені цілі покладають основу для подальших рішень у практичному розділі. Не біда, якщо ще не все детально продумано; процес запропонує ідеї для розробки стратегії згодом.

Впровадження Директиви ЄС про корпоративну звітність у сфері сталого розвитку (CSRD) вимагає від бізнесу не лише дотримання нових стандартів звітності, але й інтеграції сталих практик у стратегічні бізнес-процеси. Для цього компаніям необхідно використовувати різноманітні інструменти та ресурси, які допоможуть у досягненні цілей CSRD.

Сфери	Стала стратегія, цілі	Базове вимірювання, відстежування цілей	Навчання і точки покращення
Інструменти та ресурси	Microsoft Cloud for Sustainability: Це рішення пропонує шаблони для створення стратегії сталого розвитку, що відповідає вимогам CSRD. Воно допомагає у визначенні цілей та ключових показників ефективності (KPI). - Консультаційні послуги («велика четвірка», бутікові консультанти): Професійні послуги можуть допомогти в розробці стратегії сталого розвитку, враховуючи специфіку вашої компанії та галузі. Вони пропонують оцінку впливу нових стандартів на організацію та допомагають визначити суттєві показники.	CloudCheckr: Платформа для управління витратами в хмарі, є одним з багатьох прикладів програми, яка надає можливості для моніторингу та аналізу ESG-показників. Таксономія ЄС: Офіційний документ, що визначає критерії для екологічно сталих економічних діяльностей. Це важливий ресурс для звітування про екологічні аспекти.	- CSRD Fundamentals - CSRD Institute Course: Безкоштовний курс, що надає основні знання про директиву CSRD. Курс розбитий на три короткі секції, що охоплюють основні елементи CSRD. CSRD Essentials Training - Move to Impact: Цей курс надає стислий огляд в процес CSRD, охоплюючи ключові концепції та методології звітності. CSRD Training - The CSRD Compass: Цей ресурс пропонує навчальні програми для розвитку розуміння вимог CSRD серед співробітників.

Рекомендації для практичної частини впровадження CSRD

Сфери	Визначення матеріальності	Аналіз і вимірювання	Річний звіт	Верифікація
Рекомендації	- Проведіть оцінку значущості ESG-тем для вашої компанії та її стейкхолдерів, враховуючи вплив на навколишнє середовище, суспільство та фінансові показники. - Залучіть стейкхолдерів для розуміння їхніх пріоритетів та очікувань щодо звітності. - Використовуйте матриці суттєвості для візуалізації та пріоритизації матеріальних тем	- Розробіть системи збору даних для моніторингу ESG-показників. - Визначте базові лінії та цільові орієнтири для покращення сталого розвитку. - Проаналізуйте ризики та можливості, пов'язані з матеріальними темами.	- Підготуйте річний звіт про сталий розвиток, що відповідає вимогам CSRD. - Забезпечте інтеграцію ESG-інформації у фінансову звітність. - Опублікуйте звіт та поширте його серед ключових стейкхолдерів.	- Залучіть зовнішнього аудитора для перевірки достовірності звітної інформації. - Впровадьте внутрішні процеси контролю якості даних. - Використовуйте результати верифікації для постійного вдосконалення процесів сталого розвитку.
Інструменти та ресурси	- Стандарти звітності GRI, TCFD для визначення релевантних тем - Шаблони матриць суттєвості від EFRAG, KPMG та інших консалтингових компаній - Платформи для опитування стейкхолдерів та збору зворотного зв'язку (пр. SurveyMonkey)	Microsoft Cloud for Sustainability — програмне забезпечення для управління даними ESG. Методологія оцінки ризиків TCFD — для аналізу ризиків, пов'язаних зі зміною клімату.	Шаблони звітів від EFRAG — для розкриття інформації відповідно до стандартів. Платформа для публікації звітів Reportal — для поширення звітності серед стейкхолдерів. Інструменти візуалізації даних Tableau — для створення інфографіки та дашбордів.	Стандарти верифікації ISAE 3000 — для перевірки звітності. Стандарти забезпечення якості AA1000 — для впровадження внутрішніх процесів контролю. Посібник від Deloitte для внутрішнього аудиту процесу підготовки сталої звітності — для розуміння кращих практик верифікації.

Практика впровадження CSRD: Досвід ранніх адаптерів у 2024 році

Попри те, що перші звіти повинні бути подані лише у 2025 році, вже у 2024 почали з'являтися звіти окремих компаній, натхненні CSRD. Цілковито зрозуміло, що ці сміливці, а особливо їхній підхід до оцінки подвійної суттєвості (DMA), про яку вже йшла мова вище, став предметом особливої уваги. На основі цих кейсів навіть були опубліковано кілька комплексних досліджень від EFRAG, Університету Кельна, We Mean Business Coalition та PwC, щоб підсумувати уроки з досвіду кількох десятків ранніх адаптерів. У цьому розділі ми розглянемо досвід «першопрохідців», їхні успішні практики та виклики, з якими вони зіткнулися під час впровадження CSRD.

Чому компанії стали ранніми адаптерами?

Ранні адаптери, або компанії, які почали впроваджувати вимоги CSRD до офіційного набуття чинності, роблять це з кількох ключових причин:

- **Покращення репутації.** Впровадження стандартів сталоного розвитку дозволяє компаніям підвищити свою репутацію як відповідального бізнесу. Це важливо для залучення інвесторів, клієнтів та партнерів, які все більше звертають увагу на сталий розвиток.
- **Конкурентна перевага.** Компанії, що впроваджують CSRD раніше, отримують конкурентну перевагу, оскільки вони вже адаптовані до нових вимог і готові до змін, коли вимоги стануть обов'язковими для всіх.
- **Відповідність міжнародним стандартам.** Багато міжнародних компаній, які мають значні операції в ЄС, прагнуть відповідати європейським стандартам, щоб уникнути можливих санкцій і забезпечити безперервність бізнесу.

Секторальний розподіл

Згідно зі звітами, більшість ранніх адаптерів представляють такі галузі, як харчова промисловість, автомобілебудування, ІТ, охорона здоров'я та фармацевтика, хімічна промисловість і упаковка. Зокрема, шість компаній із Данії, три з Фінляндії, дві з Бельгії та Нідерландів, одна зі Швеції та Чехії, а також одна компанія зі США і одна зі Швейцарії ([Cooley-2024 early adopt...](#)).

Статистичні дані про звітність

- **Середня кількість сторінок звітів.** Звіти ранніх адаптерів в середньому складаються з 90 сторінок, причому найдовший звіт має 209 сторінок. Це відображає значний обсяг інформації, який необхідно включити для відповідності новим вимогам.
- **Зростання обсягу звітів.** Звіти ранніх адаптерів зазвичай збільшуються на 32% за обсягом порівняно з попередніми роками, що свідчить про збільшення кількості вимог до розкриття інформації та глибини аналізу ([Cooley-2024 early adopt...](#)).

Практика впровадження CSRD: Подвійна суттєвість

Оскільки ESRS надає компаніям свободу приймати важливі рішення щодо їхньої методології DMA та суттєвості інформації, усі прагнуть дізнатися, як амбітні ранні адаптери впоралися з цими рішеннями. Ось деякі спільні патерни, засновані на порівняльних дослідженнях. **70% компаній використовують об’єктивний, базований на даних підхід для оцінки суттєвості**, що дозволяє точніше визначати, які аспекти їхньої діяльності мають найбільший вплив і сприяє усуненню фактору суб’єктивності.

Наприклад, норвезька паливна корпорація **BW Offshore** у своєму [звіті](#) за 2023 рік вирішила підійти до визначення суттєвих питань наступним чином. Компанія провела оцінку DMA, відповідно до вимог, викладених у CSRD та ESRS, і включила теми, що є актуальними для зацікавлених сторін або вимагаються національними регуляціями, яких дотримується компанія. Вони інтегрували основні аспекти GRI та TCFD у свою звітність, таким чином забезпечуючи єдиний підхід до комплексних і прозорих практик розкриття. Верифікувати Впливи, Ризики і Можливості (IRO) компанії допомогла консалтингова агенція Position Green Advisory.

OVERVIEW OF BW OFFSHORE’S MATERIAL SUSTAINABILITY MATTERS			
Environmental			
Topic	Sustainability Matters and related IROs	I/R/O	Actual/ Potential
Climate change	Climate change adaptation		
	Chronic hazards	Risk	Potential
	Climate change mitigation		
	Scope 1+2 emissions	Impact	Actual
	Scope 3 emissions	Impact	Actual
	Release of HCFCs and HFCs	Impact	Actual
	Emissions from steel production	Impact	Actual
	Access to capital	Risk	Potential
	New business opportunities within low emission energy production	Opportunity	Potential
	Energy		
Pollution	Clean energy production	Opportunity	Potential
	Pollution of air		
	Non-GHG emissions	Impact	Actual
	Pollution of water		
	Planned discharge of effluent streams	Impact	Actual
Resource use and circular economy	Oil spills	Risk	Potential
	Resource inflows including use		
	Lack of circularity principles in asset design	Impact	Actual
	Resource outflows related to products and services		
	Recycled and reused steel material from FPSOs	Impact (positive)	Actual
Waste			
	Waste handling	Impact	Actual
Social			
Topic	Sustainability Matters and related IROs	I/R/O	Actual/ Potential
Own workforce	Working conditions of own workers		
	Redundancy	Impact	Actual
	Mental health, well-being and work-life balance	Impact	Potential
	Health and safety of own workers		
	Work-related accidents	Impact	Potential
	Equal treatment and opportunities of own workers		
	Unconscious bias and unequal treatment	Impact	Potential
	Gender diversity	Impact	Actual
	Gender pay gaps	Impact	Actual
	Diversity of cultures and nationalities	Impact (positive)	Actual
	Other worker-related rights of own workers		
	Inadequate housing offshore	Impact	Actual
	Cybersecurity		
	Cyber-attack leading to safety issues	Impact	Potential
Workers in the value chain	Working conditions of supply chain workers		
	Job creation	Impact	Actual
	Equal treatment and opportunities of all supply chain workers		
Affected communities	Harassment and assault	Impact	Potential
	Communities economic, social and cultural rights		
	Local employment and economy	Impact (positive)	Actual
Governance			
Topic	Sustainability Matters and related IROs	I/R/O	Actual/ Potential
Business conduct	Protection of whistleblowers		
	Too little information about whistleblowing channel	Impact	Actual
	Management of relationships with suppliers		
	Risk-based vendor selection approach	Impact (positive)	Actual
	Corruption and bribery		
	Negative impact on societies due to acts of bribery and corruption	Impact	Potential

GO BACK

Практика впровадження CSRD: Подвійна суттєвість

Крім того BW Offshore (стор. 84) зробили також огляд усіх пропущених вимог щодо розкриття інформації ESRS і обґрунтували причини пропуску кожної вимоги. Це також цікаво зрозуміти, чому теми не включені.

Index of Omitted European Sustainability Reporting Standards (ESRS')

GENERAL – ESRS2

Reference	ESRS Name	Reason for omitting
GOV–3	Integration of sustainability-related performance in incentive schemes	Beyond safety metrics, no other sustainability matters are linked to the company's incentive schemes and remuneration policies.

ENVIRONMENTAL

Reference	ESRS Name	Reason for omitting
E1–7	GHG removals and GHG mitigation projects financed through carbon credits	Not applicable.
E1–8	Internal carbon pricing	Not applicable.
E2–5	Substances of concern and substances of very high concern	BW Offshore has not identified any material IROs related to substances of concern and substances of very high concern, and therefore omits ESRS E2–5.
E3	Water and Marine Resources	BW Offshore has not identified any material IROs related to water and marine, and therefore omits ESRS E4–1 through E4–5.
E4	Biodiversity and Ecosystems	We are committed to protecting local habitats and native wildlife in the areas where we operate. BW Offshore’s potential impact on biodiversity is included in the oilfield operator’s environmental impact assessments and monitoring programmes, which are subject to local regulatory approvals. BW Offshore has not identified any material IROs related to biodiversity and ecosystems, and therefore omits ESRS E4–1 through E4–6.

SOCIAL

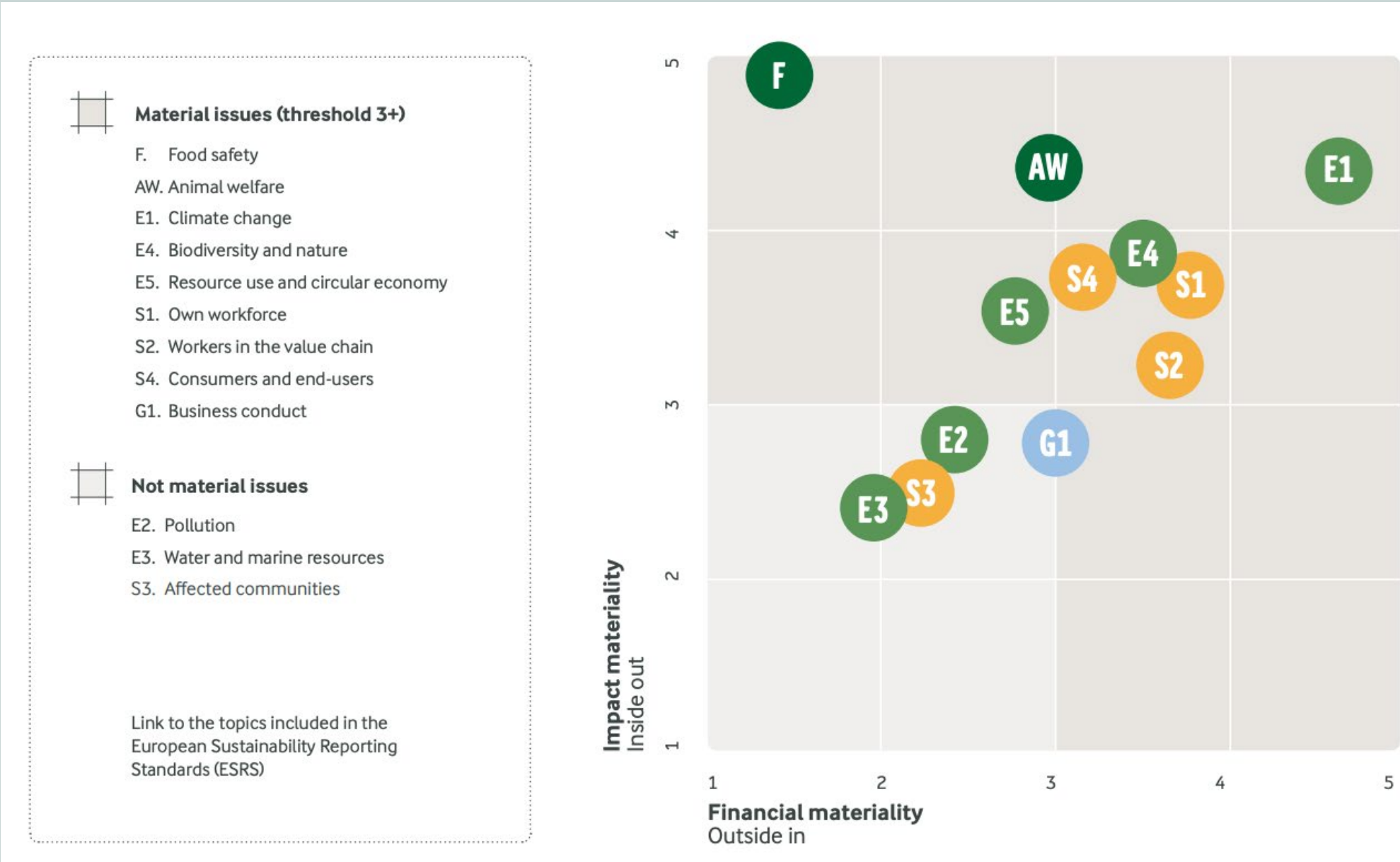
Reference	ESRS Name	Reason for omitting
S1–8	Collective bargaining coverage and social dialogue	The Human Rights and Decent Working Conditions policy states that BW Offshore employees have the right to free association and collective bargaining. Union engagement occurs at a frequency described in the applicable CBA (collective bargaining agreement). Out-of-cycle meetings will take place as and when required by either party. CBAs are put in place mutually between the employer and the employees.
S1–10	Adequate wages	Not material.
S1–11	Social Protection	Not material.
S1–12	Persons with disabilities	Not material.
S4	Consumer and end-users	BW Offshore has not identified any material IROs related to consumers and end-users, and therefore omits ESRS S4–1 through S4–5.

GOVERNANCE

Reference	ESRS Name	Reason for omitting
G1–5	Political influence and lobbying activities	Not material.
G1–6	Payment practices	Not material.

Практика впровадження CSRD: Подвійна суттєвість

Іншим цікавим прикладом став DMA скандинавської компанії з виробництва молокопродуктів **Arla Foods** (стор. 30), куди вони також включили специфічні для галузі теми, такі як безпека харчових продуктів і добробут тварин, що виходить за рамки загальних вимог ESRS. Цей підхід дозволив компанії не лише відповідати вимогам CSRD, але й підвищити довіру з боку клієнтів та інвесторів. Суттєві теми компанія класифікувала на графіку.

Практика впровадження CSRD: Подвійна суттєвість

Важливо зазначити, що крім DMA компанії повинні звітувати про сам процес, який вони застосовують для оцінки суттєвості (див. ESRS 2, IRO-1). Наприклад, на ілюстрації показано процес DMA датської IT компанії **Netcompany** (с. 41) – який можна вважати класичним і таким, що може бути застосований для багатьох випадків.

Інший приклад зображення процесу DMA BW Offshore (стор.39), є дещо розширеним і зосереджений на ідентифікації впливу на тему, і доповнюється діаграмою з описом впливів, ризиків і можливостей (IROs) розбитих по темах. Також ця діаграма наглядно показує, який обсяг показників компанія визначила як суттєві по кожній з тем.

Практика впровадження CSRD: залучення зацікавлених сторін

Оскільки DMA, як вже йшлося вище, має серед іншого відображати вплив компанії на своїх зацікавлених сторін, вкрай важливо, щоб компанія висвітлювала, як саме вона залучає своїх стейкхолдерів та розкривати те, як інтереси та погляди зацікавлених сторін враховуються в стратегії і бізнес-моделі.

Більшість компаній почали відмовлятися від загальних опитувань (хоча багато хто все ще використовував їх у якійсь формі) і використовували дані та експертизу внутрішніх фахівців для визначення та оцінки впливів, ризиків і можливостей (IROs), про які мова піде далі.

Згідно з дослідженням Університету Кельна, здебільшого компанії у їхній вибірці провели інтерв'ю (56%), опитування (52%) та/або майстер-класи (29%) для взаємодії з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами. Крім того, багато компаній збирають дані з досліджень (27%) та аналізу конкурентів (27%).

Одним з прикладів втілення може бути звіт мексиканської будівельної компанії **Cemex** (с. 213), в якому компанія показала у вигляді таблиці інформацію про теми, канали, частоту та результати взаємодії для кожної категорії зацікавлених сторін.

	 Our People	 Customers	 Shareholders Investors and Analysts	 Suppliers
	Our employees are part of our competitive advantage and the reason for our success. We continuously seek to provide them with opportunities for growth and development and a safe, healthy, diverse, and inclusive work environment.	By understanding our customers' needs and challenges, we aim to place them at the center of everything we do and become their partner of choice.	We embark on a robust investor engagement strategy to foster a clear understanding of company performance, strategy, and risks.	We foster a strong relationship across our network of suppliers, aiming to ensure compliance with our Code of Ethics and Business Conduct and our Code of Conduct when Doing Business With Us.
Key Collaboration Topics	• Health and safety • Company priorities and challenges • Business ethics • Employee wellbeing, experience, and engagement • Diversity and inclusion • Training, development, and career path	• Customer experience and engagement • Construction needs and challenges • Quality products, services, and solutions • Sustainability management practices • Increased awareness of our products' sustainable attributes	• Company's financial performance • Return on capital employed • Pricing integrity and antitrust compliance • ESG disclosure and performance • Risks and opportunities	• Business ethics and legal compliance • Quality of products and services • Supply chain reliability and efficiency • Health and safety • Sustainability management practices
Engagement Channels and Frequency	• ETHOSLine 24/7 reporting line • Ethics and compliance campaigns • Employee experience survey • Global and local newsletters • Leader email messages and videos • HR teams and HR process platforms • Open dialogues and meetings with leaders, including townhalls with CEO and Executive Committee Members	• Sales representatives' ongoing relationship management • Cemex Go digital platform 24/7 • Regular commercial events • Customer satisfaction surveys • Satisfaction surveys, service centers, and helplines • ETHOSLine 24/7 reporting line	• Regular meetings, webcasts, and conference calls • Quarterly financial updates and guidance • Annual integrated and 20-F reports, and mandatory filings • Ongoing website updates and press releases • Cemex Day investor event • Company position papers	• Daily interactions • Ongoing training and capacity-building programs • Health and safety and sustainability verification platforms • Annual Smart Innovation process
Outcomes	• Understanding of our employees' needs • Talent management strategy • Ethics case reports for investigation • Learning strategy • Safety workplace environment • Diversity and Inclusion Policy, committees, and initiatives • Participation in external programs on diversity	• Customer Centricity strategy • A clear understanding of our customers' needs and concerns • Net Promoter Score (NPS) • Digitalized solutions	• Understanding of financial position, performance, business perspectives, and risks • Strengthening of Cemex's ESG practices and metrics • Enhancement of reporting quality and transparency	• Supplier Sustainability Program for certain suppliers • Promotion of local suppliers • Contractor health and safety verifications

Практика впровадження CSRD: впливи, ризики, можливості (IROs)

Наступною частиною DMA після виокремлення зацікавлених сторін і висвітлення їхньої участі є оцінка впливу, ризиків та можливостей компанії, що мусять бути враховані в її стратегії та ESG звіті. Див. також [Вимоги до розкриття інформації IROs-1 - Опис процесу визначення та оцінки матеріальних впливів, ризики та можливості, с. 51.](#)

Згідно вже згаданих вимог до розкриття інформації, у ході опису підприємством свого підходу до визначення його впливу, ризиків і можливостей, також висвітлюється які з них матеріальні. Цей звітний елемент також реалізований по-різному у звітах ранніх адаптерів. Одні використовують малюнки, інші таблиці або марковані списки, але всі підходи об'єднує чітке прагнення кількісно оцінити IROs, хоча і не багато компаній досягають успіху в цьому. В результаті лише 4% компаній у вибірці Університету Кельна використовували кількісний підхід для оцінки впливу.

Різниця в підходах компаній очевидна з двох наступних прикладів.

Данська енергетична компанія **Ørsted** (с. 72) надає огляд ланцюжка створення вартості, у вигляді ілюстрації, на якій вони намагались зобразити те, як компанія оцінює свій позитивний і негативний вплив і які ризики, пов'язані зі сталим розвитком.

Strategic risks			
1. Complex and evolving sustainability landscape			
2. Value chain concentration			
3. Macro-economic developments, geopolitical tensions, protectionism and t			
4. Regulatory & policy framework uncertainty			
5. Technological breakthroughs			
6. Climate change	L	M	→
Incident risks			
7. Insufficient asset integrity	H	M	→
8. Material legal or compliance incident	H	L	→
9. Major breach of cyber security	M	M	↗
10. Failure to meet social performance expectations	M	M	→
11. Pandemic	L	M	→
12. Material tax change	L	M	→
HSE risks			
13. Fatal or life changing accident	M	M	↗
14. Security incident	L	M	→
15. Impact on the environment	M	M	→
16. Structural collapse or other major accident	M	M	→
1) Indicates whether the likelihood of the risk and/or the severity of its consequences have increased, decreased, or remained stable since 2022.			
Although Hydro maintains insurance to protect against certain risks in such amounts as it considers reasonable and in accordance with market practice, its insurance may not cover all the potential risks associated with its operations, and therefore any material disruptions (especially if not covered by Hydro's insurance) could have a material adverse impact on its business and financial condition.			

На противагу норвезький виробник алюмінію **Norsk Hydro** (с. 46) також робить цікаве картування ризиків, але у вигляді таблиці, описуючи ймовірність і тенденції, пов'язані з кожним ризиком.

Практика впровадження CSRD: труднощі та виклики

Впровадження нових вимог CSRD потребує значних зусиль від компаній, особливо в аспекті збору та обробки даних. Це включає необхідність збору даних по всьому ланцюжку постачань, що часто вимагає значних ресурсів і часу. Крім того для більшості компаній, як вже зазначалося, проблематичним є випрацювання кількісного підходу до оцінки IROs.

Ще однією проблемою є включення інформації про ланцюг створення вартості як до DMA, так і до звітності. 57% респондентів у глобальному опитуванні PwC заявили, що складність їхнього ланцюга створення вартості є ключовою перешкодою для впровадження CSRD. Це також видно з відсутності класифікації IRO за ланцюгом створення вартості у звітах ранніх адаптерів. Згідно з ESRS, компанії повинні класифікувати та розкривати, звідки походять IROs у їхньому ланцюгу створення вартості.

Аналіз перших звітів також демонструє, що в результаті DMA компанії в середньому визначають близько 7 тем, як суттєві (принаймні частково). Зміна клімату (E1) та власна робоча сила (S1) були суттєвими для всіх компаній у вибірці Університету Кельна. Проте згідно дослідженню EFRAG: 60% компаній, які вони опитали, свідчать, що вони не надто добре розуміють концепцію суттєвості інформації, тому їм важко відфільтровувати нерелевантні вимоги до розкриття та дані з їхніх суттєвих тем. Це також означає, що більшість ранніх адаптерів звітували про більше даних, ніж потрібно.

Статистика

Згідно дослідження Cooley-2024, що вже згадувалось раніше

- 90% компаній розпочали покращення якості даних, використовуючи підходи, схожі на ті, що застосовуються у фінансовій звітності. Це включає підвищення якості даних, що стосуються впливу на довкілля, соціальних аспектів і управлінських практик

- 45% компаній вже адаптували більш детальне картування свого ланцюжка постачань, що виходить за межі загального рівня оцінки.

Практика впровадження CSRD: рекомендації і підсумки

Досвід першопрохідців в звітуванні згідно CSRD, має спільний патерн: впровадження **CSRD є однозначним міжсекторальним проектом**. Згідно з EFRAG, зазвичай п'ять або більше відділів регулярно залучені до процесу впровадження CSRD. Окрім відділів сталого розвитку та фінансів, найчастіше залучені відділи управління ризиками, людських ресурсів, аудиту або внутрішнього контролю. Відділи, такі як закупівлі, комунікації та стратегія, також часто залучені, що відображає міждисциплінарний характер ефективної звітності ESG і є першим важливим для розуміння уроком.

Крім того, **компанії відзначають важливість ранньої підготовки**. Компанії, які починають готуватися заздалегідь, мають більше часу для адаптації внутрішніх процесів і покращення якості даних.

Залучення широкого кола зацікавлених сторін. Успішна взаємодія із зацікавленими сторонами, включаючи робочі семінари та інтерв'ю, дозволяє глибше зрозуміти їхні потреби і очікування, що сприяє точнішому визначенню пріоритетних тем для звітності.

Інноваційні підходи до звітності.

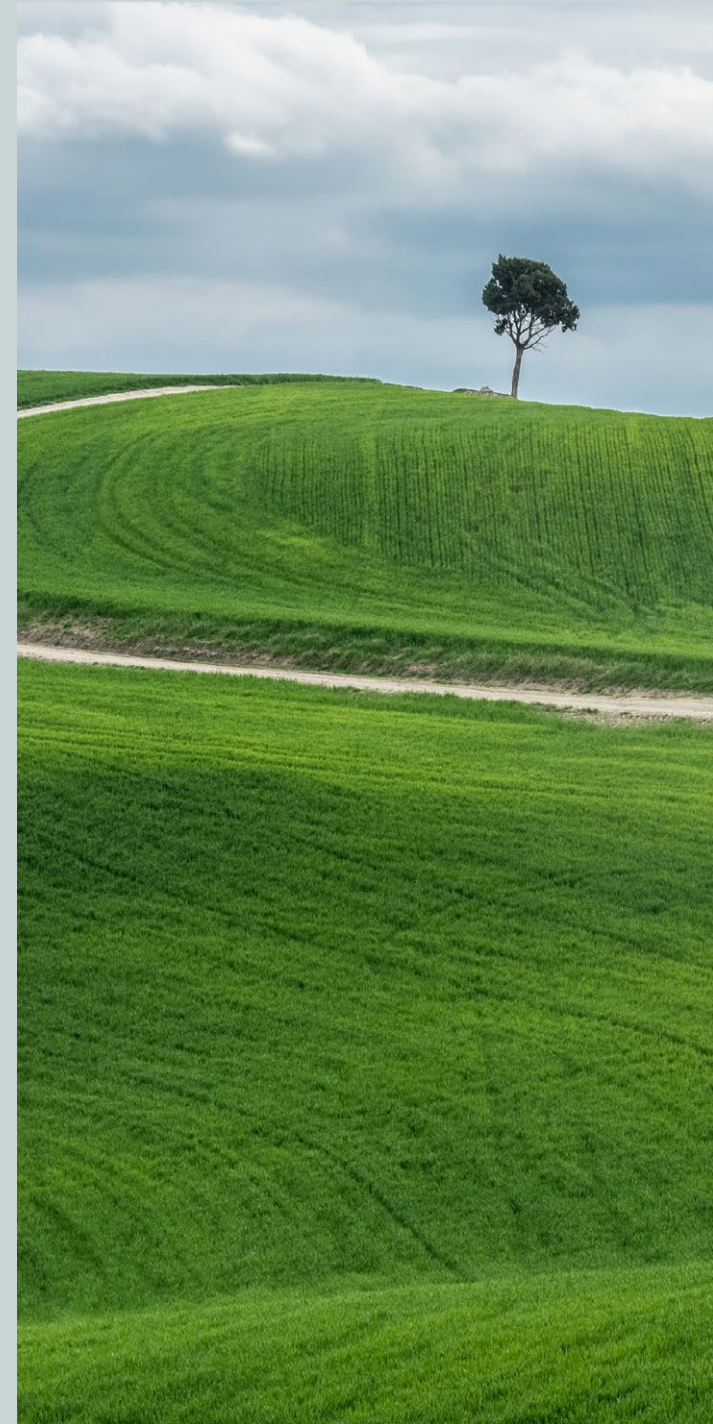
Використання нових підходів до звітності, таких як карта ризиків і можливостей, або детальний аналіз впливу на ланцюжок постачань, допомагає компаніям не тільки відповідати вимогам CSRD, але й підвищити ефективність своєї діяльності.

Потреба в IT-трансформації.

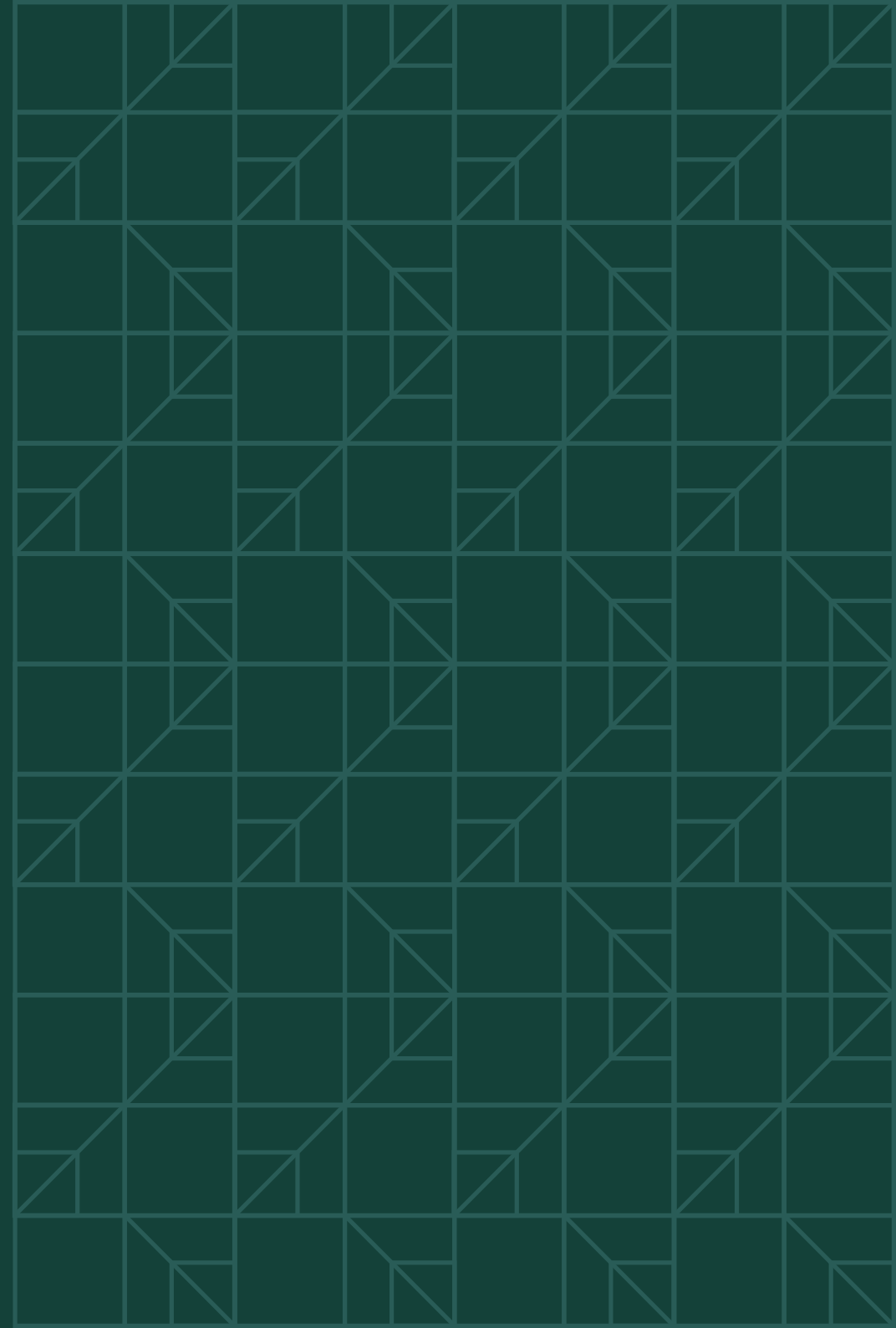
Доступність і якість даних є найбільшою проблемою компаній у впровадженні CSRD. 90% респондентів у дослідженні EFRAG заявили, що почали покращувати контроль якості своїх ESG-даних, щоб створити систему, настільки ж ефективну, як використовується у фінансовій звітності. Ймовірно, їм ще далеко до досягнення такої надійної якості даних, оскільки, згідно з дослідженням PwC, 74% компаній використовували електронні таблиці для звітності CSRD, а лише 27% використовували інструмент управління розкриттям. Тому не дивно, що 85% компаній у інтерв'ю EFRAG визнали необхідність IT-трансформації.

Підсумки

Додатково до раніше описаних аспектів, досвід компаній, що вже адаптувалися до вимог CSRD, підкреслює важливість комплексного підходу до управління ризиками і можливостями, активної взаємодії з усіма зацікавленими сторонами та впровадження нових внутрішніх контрольних механізмів. Ці приклади можуть служити орієнтиром для інших компаній, які тільки починають свій шлях до впровадження CSRD.

Висновки

Висновки

CSRD як частина Зеленого курсу ЄЗК

Директива CSRD є ключовим інструментом Європейського Союзу у досягненні кліматичних цілей, що передбачає підвищення прозорості у питаннях сталого розвитку. Ця директива є частиною Європейського Зеленого курсу, спрямованого на перехід до кліматично нейтральної економіки до 2050 року.

Розширення вимог до звітності

CSRD замінює попередню директиву NFRD, значно розширюючи охоплення і підвищуючи вимоги до звітності. Понад 50 000 компаній, включно з тими, що діють за межами ЄС, будуть змушені відповідати новим стандартам звітності ESRS, що збільшує прозорість і підзвітність бізнесу.

Матеріальність як ключовий елемент

CSRD впроваджує принцип подвійної матеріальності, що означає необхідність звітувати як про екологічний і соціальний вплив бізнесу, так і про вплив цих факторів на саму компанію. Це нововведення допоможе інвесторам краще оцінювати ризики та можливості бізнесу.

Практична реалізація через ESRS

Стандарти ESRS є центральним елементом реалізації CSRD і встановлюють чіткі вимоги щодо звітності. Ці стандарти забезпечують прозорість та порівнюваність даних між компаніями, що робить їх привабливими для інвесторів і формує довіру на ринках.

Переваги для ранніх адаптерів

Компанії, які першими почнуть відповідати вимогам CSRD, отримають значні конкурентні переваги, зокрема кращий доступ до капіталу і ринків ЄС. Це також допоможе їм краще інтегруватися у європейські бізнес-практики, сприяючи економічній стабільності та довгостроковому розвитку.

Вплив на український бізнес

Для українських компаній, що провадять діяльність на ринках ЄС, дотримання вимог CSRD стане обов'язковим з 2025 року. Це надає більші можливості для залучення фінансування і зміцнення їх репутації на міжнародному рівні, але потребуватиме додаткових ресурсів для адаптації до нових стандартів.

Стратегічне значення для України

CSRD також має стратегічне значення для уряду України, оскільки гармонізація регулювань зі стандартами ЄС є одним із ключових аспектів інтеграції до Європейського Союзу. Виконання цих вимог стане важливим елементом на шляху до повноправного членства в ЄС.

Практичне застосування Директиви ЄС
щодо корпоративної звітності
про сталий розвиток (CSRD)

Офіс
Зеленого
Переходу

 LinkedIn

 Instagram

 Facebook